

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Brussel, 3 februari 2014 (04.02)
(OR. en)**

**13681/2/13
REV 2**

**GENVAL 57
EUROJUST 70**

DERUBRICERING

van document: ST 13681/1/13 REV 1 RESTREINT UE/EU RESTRICTED

d.d.: 8 januari 2014

nieuwe status: Publiek

Betreft : Verslag over de zesde ronde van de wederzijdse evaluatie

"Praktische uitvoering en toepassing van Besluit 2002/187/JBZ van de Raad van 28 februari 2002 betreffende de oprichting van Eurojust teneinde de strijd tegen ernstige vormen van criminaliteit te versterken en Besluit 2008/976/JBZ van de Raad betreffende het Europees justitieel netwerk"

Verslag over Nederland

Hierbij gaat voor de delegaties de gederubriceerde versie van bovengenoemd document.

De tekst van dit document is identiek aan die van de voorgaande versie.

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Brussel, 8 januari 2014 (21.01)
(OR. en)**

**13681/1/13
REV 1**

RESTREINT UE/EU RESTRICTED

**GENVAL 57
EUROJUST 70**

Verslag over de zesde ronde van de wederzijdse evaluatie

"Praktische uitvoering en toepassing van Besluit 2002/187/JBZ van de Raad van 28 februari 2002 betreffende de oprichting van Eurojust teneinde de strijd tegen ernstige vormen van criminaliteit te versterken en Besluit 2008/976/JBZ van de Raad betreffende het Europees justitieel netwerk"

Verslag over Nederland

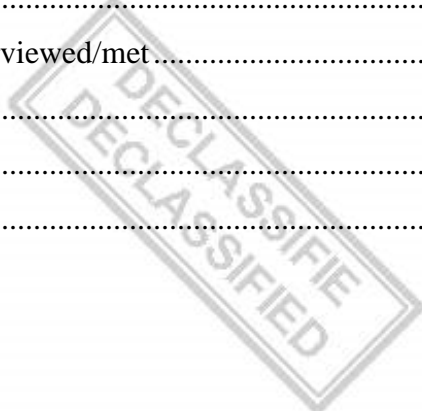
Inhoudstafel

1. SAMENVATTING	6
2. INLEIDING	9
3. ALGEMENE AANGELEGENHEDEN EN STRUCTUREN.....	11
3.1. Algemene informatie.....	11
3.2. Implementatie van het nationaal coördinatiesysteem voor Eurojust (ENCS).....	20
3.2.1. Stand van zaken bij de implementatie van het ENCS	20
3.2.2. Nationale correspondenten	20
3.2.3. Werking van het ENCS en de koppeling met het CMS.....	21
3.2.4. Samenwerking tussen het ENCS en de nationale Europol-eenheid	21
3.3. Nationaal bureau bij Eurojust.....	21
3.3.1. Organisatie	21
3.3.2. Selectie en benoeming	22
3.3.3. Aan het nationaal lid verleende bevoegdheden	23
3.3.4. Toegang van het nationale bureau tot het afgesloten gedeelte van het Case Management System.....	25
3.3.5. Toegang van de bevoegde autoriteiten tot het nationale deel van het CMS.....	25
3.4. EJM-contactpunten	25
3.4.1. Selectie en aanwijzing	25
3.4.2. Praktische werking van de EJM-contactpunten in Nederland	26
3.4.2.1. Nationale correspondenten.....	26
3.4.2.2. EJM-contactpunten	26
3.4.2.3. Actualisering van de EJM-website	27
3.5. Conclusies	27
4. UITWISSELING VAN INFORMATIE	31
4.1. Informatie-uitwisseling tussen justitiële en rechtshandavingsautoriteiten en Eurojust	31
4.1.1. Voor informatie-uitwisseling met Eurojust relevante gegevensbanken	31
4.1.2. Verplichting om informatie uit te wisselen overeenkomstig artikel 13, leden 5 tot en met 7	31
4.1.3. Implementering van de verplichting tot informatie-uitwisseling uit hoofde van artikel 2 van Besluit 2005/671/JBZ van de Raad.....	34
4.1.4. Kanaal voor informatieoverdracht aan Eurojust.....	36
4.1.5. Daadwerkelijke inhoud van de uit hoofde van artikel 13, leden 5 tot en met 7, in de praktijk aan het nationaal lid verstrekte informatie.	36

4.2.	Feedback van Eurojust	37
4.2.1.	De ervaringen van Nederland met betrekking tot de informatieplicht uit hoofde van artikel 13 bis van het Eurojustbesluit van 2009	37
4.2.2.	Ervaring met de kwaliteit van de informatiestromen tussen Eurojust en Nederland.....	38
4.2.3.	Praktische en juridische moeilijkheden bij de informatie-uitwisseling met Eurojust.....	38
4.2.4.	Voorstellen ter verbetering van de informatie-uitwisseling tussen Nederland en Eurojust	39
4.2.5.	Ervaring met het EPOC-project.....	39
4.3.	Conclusies	39
5.	OPERATIONELE ASPECTEN.....	42
5.1.	Statistieken	42
5.2.	Praktische ervaring met betrekking tot Eurojust.....	43
5.3.	Toewijzing van zaken aan Eurojust, het EJM of andere instanties	43
5.4.	Ervaringen met zaken in verband met de aan Eurojust verleende bevoegdheden	44
5.4.1.	Taken van de nationale leden met betrekking tot operationele zaken	44
5.4.2.	In nationale wetgeving neergelegde procedures inzake de samenwerking tussen nationale autoriteiten en Eurojust	45
5.4.3.	Zaken die verband houden met de taken van Eurojust handelend via zijn nationale leden (artikel 6)	45
5.4.4.	Zaken in verband met de taken van Eurojust handelend als college (artikel 7).....	45
5.4.5.	Op nationaal niveau aan nationale leden verleende bevoegdheden (artikel 9).....	46
5.5.	Praktijkervaring met coördinatievergaderingen (CV).....	47
5.5.1.	Ervaring inzake kwaliteit	47
5.5.2.	Ervaren nadelen	48
5.5.3.	Suggesties	48
5.6.	Gebruikmaking van coördinatie op afroep.....	49
5.7.	Ervaringen met zaken in verband met de samenwerking tussen het ENCS en de nationale Europol-eenheid	49
5.8.	Conclusies	49

6. SAMENWERKING	52
6.1. Samenwerking met andere EU-agentschappen.....	52
6.2. Samenwerking met derde staten.....	53
6.2.1. Beleid wat betreft de betrokkenheid van Eurojust.....	53
6.2.2. Meerwaarde van een beroep op Eurojust.....	53
6.3. Praktische ervaring van het EJV	54
6.3.1. Samenwerking tussen het Nederlandse lid en het EJV.....	54
6.3.2. Middelen van de Nederlandse EJV-contactpunten.....	55
6.3.3. Operationele prestaties van EJV-contactpunten	55
6.3.4. Ervaring met de EJV-website en de instrumenten daarvan.....	55
6.4. Conclusies	56
7. SPECIALE OPSPORINGSTECHNIEKEN	57
7.1. Gecontroleerde aflevering (artikel 9 quinquies, onder a))	57
7.2. Deelname van nationale leden aan gemeenschappelijke onderzoeksteams (artikel 9 septies)	57
7.2.1. Praktijkervaring	57
7.2.2. Meerwaarde	59
7.2.3. Deelname aan een GOT dat deels op Nederlands grondgebied wordt ingezet.....	60
7.3. Overige speciale opsporingstechnieken (SOT's).....	60
7.4. Conclusies	60
8. OPLEIDING EN BEWUSTMAKING	62
8.1. Het gebruik van Eurojust en het EJV bevorderen.....	62
8.1.1. Opleiding	62
8.1.2. Overige maatregelen.....	62
8.2. Specifieke opleiding voor nationale leden en EJV-contactpunten.....	65
8.3. Conclusies	65
9. ALGEMENE OPMERKINGEN EN SLOTOPMERKINGEN	66
9.1. Algemene oordeel van Nederland.....	66
9.2. Verdere suggesties van Nederland	67
9.3. Ervaring met het evaluatieproces wat betreft de besproken aangelegenheden	69
9.4. Algemene opmerking van de deskundigen	69

10. AANBEVELINGEN	71
10.1. Aanbevelingen voor Nederland.....	71
10.2. Aanbevelingen aan de Europese Unie, haar instellingen en agentschappen/bureaus, en aan andere lidstaten	72
10.3. Aanbevelingen aan Eurojust/ het EJN.....	73
Annex A: Programme for the on-site visit and persons interviewed/met.....	75
Annex B: List of participants	77
Annex C: List of abbreviations/Glossary of terms.....	79
Annex D: EJN contact points of the Netherlands	80

1. SAMENVATTING

De algemene beoordeling over de kwaliteit en de efficiëntie van de ondersteuning van Eurojust aan centrale en plaatselijke autoriteiten, is zeer positief. De meerwaarde van Eurojust wordt in het gehele land gewaardeerd.

Het Nederlandse bureau bij Eurojust wordt gezien en omschreven als een partner waarmee frequente, vruchtbare en informele contacten worden onderhouden. Eurojust heeft ook als instelling een zeer goede reputatie. De ligging van Eurojust in Nederland vergemakkelijkt nauwe banden en persoonlijke contacten tussen de leden van het nationale bureau bij Eurojust en de Nederlandse autoriteiten.

Eurojust is welbekend bij de autoriteiten in Nederland die frequent verzoeken tot wederzijdse rechtshulp behandelen, met name in de internationale rechtshulpcentra. Nederland heeft in 2003 speciale internationale rechtshulpcentra (IRC's) opgezet als onderdeel van het Openbaar Ministerie. Het Openbaar Ministerie is verantwoordelijk voor de wederzijdse rechtshulp. De oprichting van de zes centra voor internationale zaken (IRC's) binnen het Openbaar Ministerie, heeft de efficiëntie van het dagelijks werk in het kader van RHV's en ontneming van vermogensbestanddelen (ARO) in Nederland aanzienlijk vergroot. Binnen het landelijk Parket is een Landelijk IRC (LIRC) werkzaam. De belangrijkste opdracht van het IRC is het registeren en uitvoeren van inkomende en uitgaande RHV's in strafzaken.

Met jaarlijks 60.000 verzoeken (waarvan ongeveer 20.000 rogatoire commissies; 15.415 inkomende in 2012 en 3.712 uitgaande; het IRC te Amsterdam ontving 3.712 EAB's en stuurde er 1.179 uit), zijn de IRC's overbelast. Daarom *blijft* de uitvoering van alle RHV's een belangrijke kwestie. Om dat probleem op te lossen is voorgesteld dat elke politie-eenheid (regionaal en nationaal) over een eigen IRC zou beschikken. Elk IRC is als EJM-contactpunt vertegenwoordigd.

De IRC's zijn bevoegd om rechtstreeks RHV's van de lidstaten te ontvangen. Aangezien bij de IRC's officieren van justitie en politieambtenaren werkzaam zijn, kunnen zij eenvoudige verzoeken rechtstreeks uitvoeren. Andere verzoeken kunnen voor uitvoering aan de plaatselijke bevoegde autoriteiten worden doorgestuurd. Wat de timing en het toepassingsgebied van de uitvoering van ingewikkelde of arbeidsintensieve verzoeken betreft, zijn bijzondere stuurgroepen (evaluatiecomités) bevoegd om besluiten te nemen over de prioriteiten en voldoende middelen aan de uitvoeringsautoriteiten ter beschikking te stellen. Bij die besluitvorming wordt rekening gehouden met de EMPACT-prioriteiten en met de gebieden of thema's die als nationale prioriteiten zijn aangemerkt. Het opportuniteitsbeginsel speelt een cruciale rol in de keuze en de prioriteitstelling bij de uitvoering van RHV's. In het algemeen voeren de IRC's de RHV's uit op basis van dezelfde criteria en paramaters als voor nationale zaken. De stuurgroepen nemen een besluit per geval en houden rekening met het Nationaal Dreigingsbeeld (NDB) waarin de beleidsvormingsprioriteiten in strafzaken worden gekoppeld aan de prioriteiten van SOCTA en COSI (EMPACT) op EU-niveau. Aangezien het opportuniteitsbeginsel van intern procedurecriterium is uitgebreid tot de internationale samenwerking moeten 'de minimis"-normen worden uitgewerkt, die met internationale verplichtingen worden samengevoegd en verspreid worden, om tot een geavanceerd criterium te komen waarmee kan worden besloten welk verzoek voorrang krijgt. Het gebruik van het opportuniteitsbeginsel zou een wederkerigheid in gang kunnen zetten bij de lidstaten waar het legaliteitsbeginsel verplicht is. Het is de bedoeling dat na de startfase van de Nationale Politie in de regionale eenheden en in de Landelijke eenheid specifieke politiecapaciteit aanwezig is om 80% van de inkomende RHV's uit te voeren. De resterende 20% inkomende RHV's zullen aan de zogenaamde evaluatiecomités en stuurgroepen worden voorgelegd. De Nederlandse autoriteiten benadrukken dat deze werkwijze niet bedoeld is om na te gaan of RHV's worden uitgevoerd - zulks is immers een wettelijke verplichting - maar wel om te bepalen hoe en wanneer de uitvoering het meest efficiënt is, gelet op de hoge aantallen inkomende verzoeken en de beperkte beschikbare middelen. Ofschoon alle RHV's worden verwerkt, zijn een aantal daarvan niet duidelijk en kunnen (juridische) belemmeringen de eigenlijke uitvoering in de weg staan. Op dit moment beschikken de evaluatiecomités en stuurgroepen niet over specifieke wegingscriteria voor de inkomende RHV's.

De IRC's hebben ook de rol van informatie- en expertisecentra voor ondersteuning van alle officieren van justitie bij vragen in verband met RHV's, en zijn betrokken bij zowel inkomende als uitgaande RHV's. Alle inkomende en uitgaande RHV's worden door het IRC in een centrale databank (LURIS) geregistreerd, waardoor de vorderingen en mogelijk dubbel werk zichtbaar worden, bijvoorbeeld wanneer een verzoek van een andere lidstaat naar verschillende plaatselijke openbare ministeries is verzonden.

Met dit systeem kunnen ook realtime en geactualiseerde statistieken van inkomende en uitgaande RHV's worden gemaakt. Aangezien de IRC's zich voornamelijk op RHV's toeleggen, wordt Eurojust voornamelijk door hen gecontacteerd. Rechters-commissarissen, die ook bij inkomende of uitgaande RHV's betrokken kunnen zijn, bijvoorbeeld wat betreft het horen van getuigen, contacteren in de regel Eurojust niet rechtstreeks, maar richten zich tot de bevoegde plaatselijke officier van justitie of tot een IRC, die dan op hun beurt Eurojust kunnen inschakelen.

De coördinatievergaderingen en de mogelijkheid van financiering van GOT's worden beschouwd als twee waardevolle en belangrijke instrumenten van Eurojust.

Ten tijde van het bezoek ter plaatse was de politiehervorming net van kracht geworden (1 januari 2013). Er is een landelijk politiekorps opgericht dat tien nieuwe regionale eenheden coördineert, ter vervanging van de vroegere 25 regiokorpsen. Door de oprichting van één nationaal korps is de hervorming hoofdzakelijk bedoeld om de administratieve kosten terug te dringen, de organisatie doeltreffender te maken en de aandacht te richten op deskundigheid en de algemene functies. Tegelijkertijd is de afgelopen jaren de structuur van het gerechtelijk apparaat teruggebracht van 19 naar 10 parketten en rechtbanken, overeenkomstig de politiehervorming.

In Nederland is er na de implementatie van Besluit 2002/187/JBZ van de Raad betreffende de oprichting van Eurojust of het EJM geen wetgevende follow-up geweest. Wat het meeste recente Besluit 2009/426/JBZ van de Raad over de versterking van Eurojust betreft, zijn de Wet op de rechtelijke organisatie, de Wet justitiële documentatie en strafvorderlijke gegevens en de Wet politiegegevens gewijzigd teneinde het nationaal lid voldoende bevoegdheden te geven om zijn taken uit te voeren en om Eurojust de politiegegevens en justitiële en strafvorderlijke gegevens als bedoeld in artikel 13 van genoemd besluit te kunnen toezenden.

2. INLEIDING

Na de aanneming van Gemeenschappelijk optreden 97/827/JBZ van 5 september 1997 is een mechanisme ingesteld om op nationaal niveau de toepassing en uitvoering van internationale acties in de bestrijding van de georganiseerde misdaad te evalueren.

Overeenkomstig artikel 2 van het Gemeenschappelijk optreden heeft de Groep algemene aangelegenheden, waaronder evaluatie (GENVAL) op 22 juni 2011 het besluit genomen dat de zesde evaluatieronde gericht moet zijn op de praktische uitvoering en werking van Besluit 2002/187/JBZ van de Raad van 28 februari 2002 betreffende de oprichting van Eurojust teneinde de strijd tegen ernstige vormen van criminaliteit te versterken, als gewijzigd bij Besluiten 2003/659/JBZ en 2009/426/JBZ, en van Gemeenschappelijk Optreden 98/428/JBZ van 29 juni 1998 tot oprichting van een Europees justitieel netwerk, ingetrokken en vervangen door Besluit 2008/976/JBZ van de Raad betreffende het Europees justitieel netwerk.

De evaluatie moet breed en interdisciplinair worden opgevat, en niet alleen gericht zijn op Eurojust en het EJN, maar op operationele aspecten in de lidstaten. Het omvat de samenwerking met parketten maar ook, bijvoorbeeld, de wijze waarop politieautoriteiten met de nationale leden van Eurojust samenwerken, hoe de nationale Europoleenheden met het nationaal coördinatiesysteem voor Eurojust zullen samenwerken en hoe de feedback van Eurojust naar de juiste politie- en douaneautoriteiten wordt doorgeleid.

In de evaluatie ligt het accent op de operationele uitvoering van alle regels betreffende Eurojust en het EJN. Daarom zal zij ook de operationele praktijk van de lidstaten in het kader van het eerste Eurojustbesluit bestrijken, dat in 2002 in werking is getreden. Alle evaluaties hebben aangetoond dat de situatie van de lidstaten bij de uitvoering van de betrokken wetgevingsinstrumenten uiteenloopt, en de huidige evaluatieprocedure zou ook nuttige informatie kunnen verschaffen voor lidstaten die niet alle aspecten van het nieuwe besluit zouden hebben geïmplementeerd.

De vragenlijst¹ voor de zesde evaluatieronde is op 31 oktober 2011 door GENVAL aangenomen. Zoals tijdens de bijeenkomst van de GENVAL op 17 januari 2012 is overeengekomen, werd ook aan Eurojust een vragenlijst² toegezonden. De vragenlijst voor Eurojust is op 12 april 2012 door de GENVAL aangenomen. De antwoorden op de aan Eurojust toegezonden vraaglijst zijn op 20 juli 2012 ingediend bij het secretariaat-generaal van de Raad, en zijn meegenomen bij het opstellen van onderhavig verslag. De volgorde van de bezoeken aan de lidstaten is op 31 oktober 2011 door de GENVAL aangenomen³. Nederland is de elfde lidstaat die in deze evaluatieronde aan de beurt komt.

Overeenkomstig artikel 3 van het Gemeenschappelijk optreden, heeft het voorzitterschap voor de uit te voeren evaluaties een lijst van deskundigen opgesteld. De lidstaten hebben, op schriftelijk verzoek van de voorzitter van GENVAL van 15 juli 2011, een aantal deskundigen met bijzonder veel ervaring ter zake benoemd.

De evaluatieteams zijn samengesteld uit drie nationale deskundigen, die worden bijgestaan door twee ambtenaren van het secretariaat-generaal van de Raad, en waarnemers. Voor de zesde evaluatieronde heeft de GENVAL ingestemd met het voorstel van het voorzitterschap om de Commissie, Eurojust en Europol als waarnemers uit te nodigen.

De deskundigen die met de uitvoering van deze evaluatie zijn belast, zijn mevrouw Katarzyna Naszczyńska (Polen), mevrouw Sofie Vanden Borre (België) en mevrouw Dagmar Fillova (Slowakije). Er waren ook twee waarnemers aanwezig: de heer Francisco Jiménez-Villarejo en mevrouw Stephanie Bovensiepen (Eurojust), samen met de heer Hans G. Nilsson en mevrouw Claudia Kientzler van het secretariaat-generaal van de Raad.

Dit verslag is opgesteld door het deskundigenteam, hierin bijgestaan door het secretariaat-generaal van de Raad, op basis van de bevindingen van het evaluatiebezoek aan Nederland dat plaatsvond tussen 18 en 22 maart 2013, en de gedetailleerde antwoorden van Nederland op de evaluatievragenlijst en vervolgvragen.

¹ 12384/3/11 GENVAL 76 COPEN 176 EUROJUST 106 EJM 87.

² 5241/2/12 GENVAL 3 COPEN 6 EUROJUST 3 EJM 2.

³ 13040/2/11 GENVAL 82 COPEN 184 EUROJUST 111 EJM 91.

3. ALGEMENE AANGELEGENHEDEN EN STRUCTUREN

3.1. Algemene informatie

In het kader van de evaluatie is de lidstaten verzocht alle betrokken wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen mee te delen die zij dienden in te voeren of te wijzigen teneinde hun nationale wetgeving in overeenstemming te brengen met Besluit 2002/187/JBZ van de Raad van 28 februari 2002 betreffende de oprichting van Eurojust teneinde de strijd tegen ernstige vormen van criminaliteit te versterken, als gewijzigd bij Besluiten 2003/659/JBZ en 2009/426/JBZ (het Eurojustbesluit), dan wel hun voornemens in dat verband mee te delen alsook alle betrokken wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen die ze dienden in te voeren of te wijzigen ter uitvoering van Gemeenschappelijk Optreden 98/428/JBZ van 29 juni 1998 tot oprichting van een Europees justitieel netwerk en het op 16 december aangenomen Besluit 2008/976/JBZ tot intrekking van het Gemeenschappelijk Optreden (het EJM-besluit).

De Nederlandse Grondwet bevat geen specifieke bepaling in verband met de toepassing van EU-wetgeving in het Nederlandse rechtsstelsel.

Op basis van het voorbereidend wetgevend werk van het ministerie, dat door het Nederlandse parlement is geregistreerd⁴ kon de implementatie van de Eurojustbesluiten (het besluit van 2002 is niet in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd) in vier delen worden gesplitst:

- a) een deel dat in de Nederlandse wetgeving moet worden geïmplementeerd;
- b) een deel dat reeds in de wetgeving is geïmplementeerd, of erin geïmplementeerd wordt door hangende wetsvoorstellen;
- c) een deel dat daadwerkelijk geïmplementeerd moet worden zonder dat daarvoor Nederlandse wetgeving moet worden gewijzigd;
- d) een deel dat niet in de Nederlandse wetgeving moet worden geïmplementeerd.

⁴ Tweede Kamer der Staten-Generaal, Vergaderjaar 2011-2012 33 036.

De in de bijlage bij de voorbereidende werkzaamheden opgenomen transponeringstabel toont duidelijk het standpunt van de minister over wat vanuit implementatieoogpunt voor elk artikel van de besluiten nodig is.

Naar aanleiding van Besluit 2009/426/JBZ van de Raad van 16 december 2008 inzake het versterken van Eurojust heeft Nederland besloten om de Wet op de rechterlijke organisatie te wijzigen. De wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie⁵ voorziet uitdrukkelijk in de mogelijkheid van een (tweede) plaatsvervangend hoofdofficier van justitie bij het Landelijk Parket voor de uitvoering van de taken van het nationaal lid. De wijziging van artikel 137 van de Wet op de rechterlijke organisatie bepaalt uitdrukkelijk dat een tweede plaatsvervangend hoofdofficier van justitie bij het Landelijk Parket werkzaam is om de functie van het nationaal lid te vervullen. Een van de redenen om die persoon als (tweede) plaatsvervangend hoofdofficier van justitie aan het Landelijk Parket toe te wijzen is het feit dat deze persoon hiermee de bevoegdheden van een hoofdofficier van justitie krijgt, bedoeld in artikel 125a, lid 1, van de Wet op de rechterlijke organisatie, en dat aldus een rechtstreekse en doeltreffende band met de structuur van het openbaar ministerie wordt gecreëerd, waarvan het nationaal lid op deze wijze een integraal onderdeel wordt. Tevens is in de wet bepaald dat een van de senior officieren van justitie die bij het Landelijk Parket werkzaam zijn, de functie van plaatsvervanger van het nationaal lid vervult.

Wat de implementatie van de artikelen 9, onderdelen a tot en met d, betreft, is er in de memorie van toelichting op gewezen dat het nationaal lid als hoofdofficier van justitie reeds over de nodige bevoegdheden beschikt om te kunnen optreden, maar dat hij die alleen in uitzonderlijke gevallen zal uitoefenen. Als basisbeginsel geldt dat de bevoegde nationale autoriteit die bevoegdheden uitoefent.

⁵ Wet van 28 juni 2012 tot wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie in verband met de implementatie van Besluit 2009/426/JBZ van 16 december 2008 inzake het versterken van Eurojust en tot wijziging van Besluit 2002/187/JBZ van 28 februari 2002 betreffende de oprichting van Eurojust teneinde de strijd tegen ernstige vormen van criminaliteit te versterken (Staatsblad, 2012, 303). Overeenkomstig het Besluit van 11 augustus 2012, Staatsblad 2012, 372, is de Wet van 12 juni 2012 met ingang van 1 september 2012 in werking getreden.

De bepalingen van het wijzigingsbesluit met betrekking tot de uitwisseling van informatie tussen de lidstaten en Eurojust dienden door middel van wetgeving te worden geïmplementeerd. Op basis van de Wet politiegegevens en de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens, en de op grond daarvan genomen algemene maatregelen van bestuur, kunnen met Eurojust⁶ gegevens worden uitgewisseld. Door deze wetswijziging is het mogelijk politiegegevens en justitiële en strafvorderlijke gegevens ter beschikking te stellen aan de bevoegde autoriteit van een andere EU-lidstaat of aan een orgaan van de Europese Unie dat belast is met de ondersteuning en versterking van de wetshandhavingdiensten van de lidstaten bij de voorkoming, bestrijding, onderzoek en vervolging van zware criminaliteit,

Artikel 17 van de Wet politiegegevens is als volgt gewijzigd:

§2: "Politiegegevens kunnen worden verstrekt aan een internationaal orgaan of aan een internationaal strafrechter voor zover dit voortvloeit uit een verdrag."

§4: "Politiegegevens kunnen worden verstrekt of doorgegeven aan de bevoegde autoriteit van een andere lidstaat van de Europese Unie of aan een orgaan van de Europese Unie dat belast is met de ondersteuning en versterking van de wetshandhavingdiensten van de lidstaten bij de voorkoming, bestrijding, onderzoek en vervolging van zware criminaliteit en dat bij algemene maatregel van bestuur is aangewezen."

⁶ Wet van 6 oktober 2011 tot wijziging van de Wet politiegegevens en van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens in verband met de implementatie van het kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad van 27 november 2008 over de bescherming van persoonsgegevens die worden verwerkt in het kader van de politieke samenwerking in strafzaken en de implementatie van Besluit 2009/371/JBZ van de Raad van 6 april 2009 tot oprichting van de Europese politiedienst (Europol), Staatsblad 2011, 490). Overeenkomstig het Besluit van 23 maart 2012 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 6 oktober 2011, Staatsblad 2012, 129, is genoemde wet met ingang van 1 april 2012 in werking getreden.

§5: "Politiegegevens worden alleen ingevolge het tweede of derde lid verstrekt of doorgegeven indien het ontvangende land of internationaal orgaan een toereikend beschermingsniveau voor de voorgenomen gegevensverwerking garandeert. Of het beschermingsniveau toereikend is wordt beoordeeld met inachtneming van alle omstandigheden die op de doorgifte van gegevens of op een groep van gegevensvertrekkingen van invloed zijn. In het bijzonder wordt rekening gehouden met de aard van de gegevens, met het doel en de duur van de voorgenomen verwerking en verwerkingen, het land van herkomst en het land of internationale orgaan van eindbestemming van de gegevens, de algemene en sectorale rechtsregels die in het derde land of internationale orgaan gelden, alsmede de beroepscodes en de veiligheidsmaatregelen die in het land of het orgaan van toepassing zijn." (...)

Artikel 8 van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens is als volgt gewijzigd:

"Artikel 8:

- §4: Justitiële gegevens kunnen worden verstrekt aan een internationaal orgaan of aan een internationaal strafgerecht voor zover dit voortvloeit uit een verdrag.
- §5: Justitiële gegevens kunnen ten behoeve van de strafrechtpleging worden verstrekt aan rechterlijke ambtenaren dan wel aan andere autoriteiten in het buitenland.
- §6: Justitiële gegevens kunnen worden verstrekt of doorgegeven aan de bevoegde autoriteit van een andere lidstaat van de Europese Unie of aan een orgaan van de Europese Unie dat belast is met de ondersteuning en versterking van de wetshandhavingdiensten van de lidstaten bij de voorkoming, bestrijding, onderzoek en vervolging van zware criminaliteit en dat bij algemene maatregel van bestuur is aangewezen. (...)"

Nederland hoefde voor de implementering van Gemeenschappelijk optreden 98/428/JBZ of Besluit 2008/976/JBZ inzake het EJM geen wettelijke bepalingen in te voeren of te wijzigen.

Er zij opgewezen dat het College van Procureurs-Generaal een aanwijzing voor het Openbaar Ministerie betreffende de uitvoering van het Eurojust-wijzigingsbesluit aan het opstellen was. Ten tijde van het evaluatiebezoek was de ontwerp tekst voor 90% af. De deskundigen hebben daar een voorlopige versie van ontvangen, en konden met de bepalingen ervan rekening houden⁷. Dit soort interne aanwijzingen wordt aangenomen door het College van Procureurs-Generaal. Zij zijn bindend voor het openbaar ministerie en de politie, maar niet voor de rechtbanken. De Nederlandse autoriteiten hebben het evaluatieteam meegedeeld dat huns inziens met dit soort aanwijzingen vast en zeker rekening wordt gehouden bij de beoordeling van een individuele zaak. Het evaluatieteam blijft er evenwel niet van overtuigd dat dit altijd het geval zal zijn.

Als aanvullend antwoord op vragen van de deskundigen, hebben de Nederlandse autoriteiten de aanwijzingen van het College van Procureurs-Generaal als volgt verduidelijkt:

"Het Openbaar Ministerie (OM) is in Nederland belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde (artikel 124 van de Wet op de rechterlijke organisatie). Die taken worden verricht door het uitoefenen van de verschillende bevoegdheden die aan het OM of aan de ambtenaren in het OM zijn toegewezen, onder meer die welke op het Wetboek van strafvordering (WvSv) zijn gebaseerd. Officieren van justitie zijn dan ook belast met de opsporing van strafbare feiten (de artikelen 141 en 148 WvSv) en met de vervolging ervan voor de rechtbank (artikel 9 WvSv).

Soms zijn bij het Wetboek taken en bevoegdheden aan de officier van justitie overgedragen, zoals de beslissing om te vervolgen (de artikelen 167 en 242 WvSv) en de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen (artikel 553 WvSv). In die gevallen kunnen niet alleen de officieren van justitie maar ook andere leden van het Openbaar Ministerie ter terechtzitting kunnen optreden. Het College van Procureurs-Generaal staat hiërarchisch boven de parketten bij rechtbanken en gerechtshoven.

⁷ Na afloop van het bezoek ter plaatse werd het evaluatieteam er door de Nederlandse autoriteiten van in kennis gesteld dat de aanwijzing eind mei 2013. Het document is gepubliceerd op ZOOM, het intranet van het OM, wat voor een wijde verspreiding ervan heeft gezorgd.

Overeenkomstig artikel 130, lid 4, van de Wet op de rechterlijke organisatie kan het College algemene en bijzondere aanwijzingen geven betreffende de uitoefening van de taken en bevoegdheden van het openbaar ministerie. Door hun aard bevatten de algemene aanwijzingen en richtlijnen die het College van Procureurs-Generaal ten behoeve van de strafvervolgning uitvaardigen, regels die algemeen toepasbaar zijn en ten uitvoer moeten worden gelegd. De algemene aanwijzingen en richtlijnen van het College zijn het equivalent van beleidsregels op basis van artikel 130, lid 4, van de Wet op de rechterlijke organisatie. Die beleidsregels worden in de Staatscourant bekendgemaakt en derden kunnen er rechten aan ontleen. Uit de jurisprudentie van de Hoge Raad kan worden afgeleid dat bijzondere aanwijzingen inzake stafvordering ook daadwerkelijk als "wetten" worden beschouwd en dat - afhankelijk van de reikwijdte van een bijzondere aanwijzing - zulks ook kan gelden voor andere onderdelen van de algemene instructies en richtlijnen.

Een inbreuk op een aanwijzing kan worden aangemerkt als een procedurefout in de zin van de betrokken regel en van artikel 359 van WvSv. Bepalingen van interne aanwijzingen die in de algemene aanwijzingen zijn vervat, zijn niet op dezelfde wijze toepasbaar op een verdachte als wettelijke bepalingen. Overeenkomstig de thans van kracht zijnde aanwijzingen over beleidsregels, zijn interne aanwijzingen en richtsnoeren schriftelijke verklaringen van het College van Procureurs-Generaal. Zij zijn bestemd voor intern gebruik en hebben geen extern effect. Dit betekent dat het effect van interne aanwijzingen niet voor de rechter kan worden ingeroepen.

Bij het Openbaar Ministerie (OM) werken meer dan 5000 personen, waaronder ongeveer 800 officieren van justitie. De hoogste autoriteit, het College van Procureurs-Generaal bepaalt het opsporings- en vervolgingsbeleid. Het Landelijk Parket (LP) is een afzonderlijke eenheid binnen het OM, die zich toelegt op internationale vormen van georganiseerde misdaad en coördineert de inspanningen ter bestrijding van terrorisme, mensensmokkel en soortgelijke misdrijven. Het bestrijdt derhalve de zware misdaad die verder gaat dan het rechtsgebied van een rechtbank of gerechtshof. De Landelijke eenheid van de Nationale Politie (voorheen KLPD), die belast is met het onderzoek van dit soort misdrijven, staat onder het gezag van het College.

Er is ook een landelijk opererend onderdeel van het openbaar ministerie voor ernstige fraudegevallen, milieumisdrijven en inbreuken op de voedselveiligheid (*Functioneel Parket*); dit onderdeel legt zich toe op fraudebestrijding, milieudelicten en complexe ontnemingszaken. Het onderzoek wordt gevoerd door bijzondere opsporingsdiensten.

Er zijn tien rechtbanken en vier gerechtshoven. In elk arrondissement is een kantoor van het openbaar ministerie. Elk kantoor staat onder het gezag van een hoofdofficier van justitie. Het openbaar ministerie bij een gerechtshof staat onder leiding van een advocaat-generaal.

Ten tijde van het bezoek ter plaatse was de politiehervorming net van kracht geworden (1 januari 2013). De praktische uitvoering van deze hervorming zal minstens 18 maanden in beslag nemen. Er is een landelijk politiekorps opgericht dat de tien nieuwe regionale eenheden, die overeenstemmen met de rechtbanken, coördineert; deze nieuwe eenheden komen in de plaats van de vroegere 25 regiokorpsen. Bij de Nationale Politie zijn 63.000 personen werkzaam (43.000 daarvan zijn operationele ambtenaren). Binnen de Nationale Politie (voorheen KLDP) is er ook een Landelijke eenheid met gespecialiseerde diensten. Daarnaast zijn diverse opsporingsdiensten belast met bijvoorbeeld belastingfraude, witwassen, milieufraude, uitkeringsfraude en fraude betreffende arbeidsuitbuiting. Het LIRC en de IRC's behandelen jaarlijks ongeveer 4 à 5000 rogatoire commissies.

De RHV's worden uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van de officier van justitie. Indien er geen dwangmaatregelen moeten worden getroffen, kan het verzoek door de politie worden uitgevoerd. Dit geldt onder meer voor het horen van getuigen of een onderzoek op een adres. Voor bepaalde dwangmaatregelen, krijgt het openbaar ministerie van de rechter-commissaris een bevel.

Alle RHV's (inkomende en uitgaande) worden door de zes IRC's of door het landelijk IRC (LIRC) geregistreerd en uitgevoerd. In deze centra, die in 2006 zijn opgericht, zijn zowel de politie als het openbaar ministerie werkzaam. Het ministerie voor Veiligheid en Justitie (Afdeling Internationale Rechtshulp in Strafzaken - AIRS) fungeert ook als IRC, maar dan meestal voor RHV's van buiten de EU. Jaarlijks worden er, via de IRC's, tussen 2500 en 3000 zaken behandeld, onder meer met betrekking tot uitlevering, overdracht van vervolging en RHV's (onder meer beslissingen tot confiscatie). Het ministerie verleent het advies aan de minister en nationale en internationale uitvoerende diensten, en stelt beleid en wetgeving op.

Sommige IRC's voeren zelf RHV's uit; sommige voeren eenvoudige verzoeken uit en dragen de andere ter uitvoering over aan het openbaar ministerie of politie. Het IRC Amsterdam is exclusief bevoegd voor inkomende EAB's. Elke zes maanden wordt aan Eurojust over de uitvoering van alle EAB's verslag uitgebracht.

De IRC's beoordelen de verzoeken, registreren die in een geautomatiseerd systeem (LURIS), coördineren de uitvoeringen en staan garant voor de uitvoering. Alle inkomende en uitgaande verzoeken worden via het IRC gekanaliseerd en daar geregistreerd. Met LURIS kan dubbel werk worden vermeden, kunnen verbanden worden gelegd met eerdere en overige verzoeken en kan de voortgang van de uitvoering worden beheerd.

Het Landelijke IRC (LIRC) vervult dezelfde functie als een IRC wanneer nog geen locatie of verband bekend is, of wanneer verscheidene IRC's betrokken zijn. Het is ook het IRC voor bijzondere opsporingsdiensten. Daarnaast legt het zich toe op bepaalde gespecialiseerde zaken zoals grensoverschrijdende observatie, infiltratie, corruptie en economische criminaliteit.

De IRC's zullen wellicht geherstructureerd worden om beter te kunnen aansluiten op de situatie die is ontstaan na de recente hervorming van het gerechtelijk stelsel en de nationale politie. De problemen in de IRC's houden verband met het hoge aantal inkomende verzoeken, de bezetting en het prioriteiten- en beheersysteem. Er is voorgesteld dat elke arrondissement voor de vervolging over een eigen IRC zou beschikken en over specifieke middelen om RHV's uit te voeren.

Wat de IRC's en het EJM betreft, heeft het College van Procureurs-Generaal besloten dat elke IRC als een EJM-contactpunt vertegenwoordigd moet zijn.

De officier van justitie heeft het gezag over en is rechtstreeks verantwoordelijk voor strafonderzoeken van de politie. Hij kan een zaak seponeren als er onvoldoende bewijs is of in het algemeen belang (bijvoorbeeld bij een klein vergrijp, indien de beklaagde de schade heeft vergoed of indien een alternatieve straf doeltreffender is).

Een bijzonder kenmerk van het Nederlandse stelsel zijn de "evaluatiecomités en de stuurgroepen"; die zijn samengesteld uit een hoofdofficier van justitie en politieambtenaren en bepalen of een zaak wordt behandeld en wanneer, op welke wijze en door wie ze wordt behandeld. De keuze wordt gemaakt op basis van een aantal criteria die verband houden met de vastgestelde prioriteiten. Deze aanpak kan ook gevolgen hebben voor de internationale samenwerking. De hoofdofficier van justitie beslist welk zaak behandeld wordt, op advies van de beoordelingsgroep. Op nationaal niveau (Ie LIRC) gelden de volgende selectiecriteria:

1. past de zaak binnen de prioriteiten van de Landelijke eenheid van de Nationale Politie (voorheen KLPD)?
2. past de zaak in het kader van de vastgestelde strategie?
3. voldoet de zaak aan de definitie van georganiseerde criminaliteit?
4. kan er in de zaak een nationaal of internationaal verband worden gelegd?

EMPACT-projecten hebben voorrang. Indien een zaak geen prioriteit is, dient de officier van de justitie de beoordelingsgroep om meer middelen te verzoeken. Soms wordt er met het verzoekende land "onderhandeld". Indien bijvoorbeeld om tien telefoontaps is verzocht, kan de officier van justitie voorstellen om met twee taps te beginnen. Het beleid van de beoordelingsteams is de afgelopen tijd verbeterd, en zij zijn zich ervan bewust geworden dat zij bijvoorbeeld in het belang van de wederkerigheid vaker buitenlandse verzoeken moeten inwilligen. Het opzetten van GOT's moet door de beoordelingsteams (en uiteindelijk door het College van Procureurs-Generaal) worden goedgekeurd, nadat het nationaal contactpunt van het GOT's-netwerk hierbij is betrokken. Indien de doelstelling van het team geen prioriteit is, wordt het heel moeilijk om instemming voor de actie te krijgen. Er zij op gewezen dat op lokaal niveau andere criteria worden toegepast.

Om de vier jaar wordt, onder het gezag van het Openbaar Ministerie, een Nationaal Dreigingsbeeld (NDB) inzake georganiseerde criminaliteit opgesteld. De minister van Veiligheid en Justitie legt de prioriteiten vast op basis van een voorstel van de politie en het Openbaar Ministerie. Het huidige kader loopt van 13 maart 2013 tot en met 2017. Het NDB vormt op zijn beurt de veruitwendiging van de prioriteiten op EU-niveau (beleidscyclus en EMPACT-projecten).

De huidige prioriteiten zijn: verdovende middelen (cocaïne/heroïne, synthetische drugs, cannabis), XTC en precursoren, soft drugs, mensenhandel, computercriminaliteit, witwassen, kinderpornografie, terrorisme en ernstige fraude. Een aantal gebieden zoals rondtrekkende georganiseerde misdaad of illegale motorclubs vormen zogenaamde bijzondere aandachtsgebieden. Een verzoek van een nationaal lid van Eurojust wordt niet per definitie beschouwd als een verzoek dat binnen de prioritair actiegebied valt.

3.2. Implementatie van het nationaal coördinatiesysteem voor Eurojust (ENCS)

3.2.1. Stand van zaken bij de implementatie van het ENCS

Wat de implementatie van het nationaal coördinatiesysteem voor Eurojust betreft, heeft Nederland overeenkomstig het Eurojustbesluit zijn leden aangesteld. Daarnaast heeft het in een intern memorandum van het Landelijk Parket van 21 juli 2012 vier landelijke officieren van justitie aangesteld voor specifieke thema's (hightech-criminaliteit, mensenhandel, kinderpornografie en synthetische drugs). Tot dusver zijn in het kader van het ENCS bijeenkomsten gehouden met het oog op organisatie en toelichting. De Nederlandse autoriteiten wijzen erop dat het ENCS in theorie is opgericht, maar dat het in de praktijk nog niet volledig operationeel is⁸.

3.2.2. Nationale correspondenten

Nederland heeft één nationale correspondent aangesteld, een officier van justitie bij het Landelijk parket, die ook lid is van het OM (d.w.z. het LP) waarvan de meeste ENCS-leden lid zijn. Hij beschikt niet over een functiebeschrijving. Een en ander vloeit voort uit het Eurojustbesluit en de interne aanwijzing van het OM betreffende de toepassing van artikel 13 van het Eurojustbesluit.

⁸ Volgens informatie van de Nederlandse autoriteiten van november 2013 is het interne memorandum over het ENCS op 16 september 2013 geactualiseerd en heeft er op 11 oktober 2013 een bijeenkomst van de ENCS-leden plaatsgevonden.

3.2.3. *Werking van het ENCS en de koppeling met het CMS*

Er hebben zich nog geen gevallen voorgedaan waarin het ENCS had kunnen worden ingeschakeld. Dit heeft onder meer te maken met het feit dat Nederland al geruime tijd over andere kanalen beschikt, zoals de IRC's en het Landelijk Parket, die worden ingezet voor het behandelen van opsporingsverzoeken van Eurojust.

3.2.4. *Samenwerking tussen het ENCS en de nationale Europol-eenheid*

Deze situatie heeft zich nog niet voorgedaan. Terloops zij opgemerkt dat alle uitwisselingen van informatie op internationaal niveau plaatsvinden onder het gezag van het Openbaar Ministerie.

3.3. Nationaal bureau bij Eurojust

3.3.1. *Organisatie*

Het Nederlands nationaal bureau bij Eurojust (NB) is bemand door een nationaal lid, een adjunct, drie medewerkers en twee administratieve medewerkers. Het nationaal lid is op verzoek van minister voor Veiligheid en Justitie tijdelijk gestationeerd op Aruba, voor een periode van maximum een jaar. Om de continuïteit van de dienstverlening te verzekeren is een extra officier van justitie (een van de drie assistenten) met een ruime internationale ervaring bij het bureau aangesteld.

Het NB heeft in 2012 in totaal 236 zaken behandeld als aangezocht land en 37 als verzoekend land. De trend sinds 2008 (maximumaantal verzoeken bedroeg 105) bestaat erin dat het NB minder vaak andere NB's om hulp verzoekt. De intensiteit van de werkzaamheden is daarentegen vrij stabiel; het NB ontving de afgelopen vijf jaar tussen 170 en 190 verzoeken. In de periode 2011-2012 waren er 36 zaken betreffende het faciliteren van RHV's, 22 EAB's en 40 ingewikkelde zaken die coördinatie vergden. De zaakbehandeling is voor het NB de afgelopen jaren voortdurend ingewikkelder geworden. In het werkprogramma, de zogenaamde routekaart 2013, staan veldwerk, netwerken en het positioneren van het NB in Europa hoog op de lijst.

Het NB en het verbindingsbureau van Europol stellen momenteel een samenwerkingsovereenkomst op ter bevordering van de proactiviteit. Alle wetshandhavingsagentschappen zijn bij de nationale Europese eenheid vertegenwoordigd.

3.3.2. *Selectie en benoeming*

Het nationaal lid (NL) wordt gekozen door het College van Procureurs-Generaal. Vervolgens wordt de aanbeveling voor de benoeming van het nieuwe NL ter formele goedkeuring voorgelegd aan de minister voor Veiligheid en Justitie. In artikel 137 van de Wet rechterlijke organisatie is bepaald dat als tweede plaatsvervangend hoofdofficier van justitie van het Landelijk Parket⁹ een NL moet worden aangewezen. In de praktijk betekent dit dat alleen een dienstdoend hoofdofficier van justitie voor de functie in aanmerking komt. De twee vorige nationale leden waren hoofdofficieren van justitie toen zij bij Eurojust werden benoemd. Het plaatsvervangend nationale lid is volgens de Nederlandse wetgeving een senior officier van justitie bij het Landelijk parket. De medewerkers zijn officieren van justitie of assistent-officieren van justitie van diverse regionale eenheden.

Het NL en de procureur-generaal die verantwoordelijk is voor internationale zaken, komen ongeveer zes maal per jaar bijeen om de samenwerking tussen het OM en Eurojust te bespreken. Gelet op de vestigingsplaats van Eurojust kunnen met het NL gemakkelijk ad-hocvergaderingen worden georganiseerd.

⁹ Het Landelijk Parket (LP) in Rotterdam is niet aan een specifieke rechtbank of gerechtshof verbonden, aangezien het zich op (internationaal) georganiseerde criminaliteit toelegt. Een van de taken van het LP bestaat erin nieuwe methoden te ontwikkelen voor het onderzoeken van financiële misdrijven zoals witwassen. Het LP is ook belast met het nationaal onderzoeksteam dat zich toelegt op dergelijke misdrijven. Een andere taak is het coördineren van de inspanningen inzake terrorismebestrijding, mensenhandel en soortgelijke misdrijven. Het College van Procureurs-Generaal heeft het LP ook opgedragen deskundigheid te ontwikkelen inzake bijzondere onderzoeksbevoegdheden en computercriminaliteit. Voorts neemt het LP vaak deel aan inspanningen ter bestrijding van criminele activiteiten in samenwerking met andere openbare ministeries en levert dan diensten in verband vervolging bij infiltratie of getuigenbescherming, alsook bij de coördinatie van de Dienst Landelijke Informatieorganisatie (DLIO) van de nationale Politie. Het LP is ook de link tussen het OM en de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

3.3.3. Aan het nationaal lid verleende bevoegdheden

3.3.3.1. Algemene bevoegdheden

Het NL, de plaatsvervanger en twee medewerkers zijn allen officieren van justitie of assistent-officieren van justitie. Elke officier van justitie bij het NB beschikt over alle bevoegdheden die conform het Nederlandse strafrecht gewoonlijk aan een officier worden toegekend. Deze reiken veel verder dan de minimumvoorschriften van het gewijzigd Eurojustbesluit.

In de officiële aanwijzingen van het College van Procureurs-Generaal, is de uitoefening van bepaalde uitzonderlijke opsporingsbevoegdheden door officieren van justitie onderworpen aan voorafgaande toestemming van of overleg met een hoger geplaatste officier van justitie of een officier van justitie die gespecialiseerd is in internationale zaken (bijvoorbeeld gecontroleerde aflevering)¹⁰. Aangezien het NL de graad van tweede plaatsvervangend hoofdofficier van justitie bij het Landelijk Parket bekleedt, is hij bevoegd voor nagenoeg alle mogelijke besluiten inzake strafonderzoek en -vervolgung. Indien nodig kan het NL, wanneer niemand anders beschikbaar is, toestemming verlenen tot het uitvoeren van een gecontroleerde aflevering. In beginsel is de bijzondere landelijke officier van justitie die verantwoordelijk is voor gecontroleerde afleveringen en observatie steeds bereikbaar.

Tezelfdertijd wordt er in dit verband op gewezen dat noch het NL, noch enige andere aangewezen officier van justitie, regelmatig deze bevoegdheden in het kader van het Wetboek van Strafvordering uitoefent. Het operationeel beheer van de gevallen waarin de eenheid bijstand verleent, berust volledig bij de respectieve zaakbehandelende officieren van justitie.

¹⁰ De desbetreffende aanwijzingen van het College van Procureurs-Generaal:
- Aanwijzing opsporingsbevoegdheden (2012A012), hoofdstuk 4, aangenomen op 27 maart 2012.
- Aanwijzing rechtshulpverzoeken voor grensoverschrijdende observatie (2010A017), aangenomen op 2 augustus 2010.

3.3.3.2. Toegang tot nationale gegevensbanken

De toegang van het NL tot politieële en justitiële gegevens wordt geregeld bij de betrokken wetten, te weten: artikel 8, lid 6, en artikel 39e, lid 5, van de Wet justitiële documentatie en strafvorderlijke gegevens (voor justitiële en strafvorderlijke gegevens), en artikel 17, lid 4, van de Wet politiegegevens (voor politiegegevens).

Het Nederlands bureau bij Eurojust (NB) is verbonden met de nationale gegevensbank voor RHV's (LURIS). Alle RHV's worden in deze gegevensbank geregistreerd en de voortgang kan worden gemonitord. Alle andere gegevensbanken zijn toegankelijk via twee laptops die geleverd zijn door het College van Procureurs-Generaal. Door middel van deze laptops kan toegang worden verkregen tot zaakbeheerssystemen van het OM (d.w.z. GPS en Compas), de gegevensbank strafregisters (JC-online) alle gescande RHV's (Zylab) en meerdere informatiesystemen zoals juridische publicaties van Kluwer en Porta Iuris.

In de praktijk is het echter niet nodig om naast LURIS ook nog rechtstreeks toegang tot andere gegevensbanken te hebben. Het bureau werkt continu samen met de IRC's, die op verzoek het bureau onmiddellijk alle nodige informatie kunnen verschaffen via de systemen die er worden gebruikt. De IRC's zijn ook belast met het registreren in LURIS van alle inkomende en uitgaande RHV's, ook de verzoeken die via het NB bij Eurojust worden gekanaliseerd.

Toegang tot andere officiële registers zoals de Gemeenschappelijke Basisadministratie persoonsgegevens, Kamer van Koophandel¹¹, Kadaster¹² en de nationale autoriteit

¹¹ De Nederlandse Kamer van Koophandel houdt een register bij van alle ondernemingen, alsook informatie over ondernemingen die in het Handelsregister zijn vermeld.

¹² Het Nederlandse Kadaster is een semi-autonome niet-gouvernementele organisatie die alle vastgoed in Nederland registreert. Het Kadaster houdt gegevens bij over gebouwen en percelen, het eigenaarschap (waaronder gegevens over de eigenaar), de precieze ligging, dimensies en de vastgoedwaarde (koopsom).

die belast is met het toezicht op de veiligheid en de milieuaspecten van voertuigen (RDW)¹³ is (onrechtstreeks) beschikbaar via ondersteuning van een van de IRC's.

3.3.4. Toegang van het nationale bureau tot het afgesloten gedeelte van het Case Management System

Alle leden van het bureau hebben toegang tot het CMS. De registratie van zaken en het wijzigen of wissen van gegevens gebeurt evenwel uitsluitend door de administratieve ondersteuning van het bureau. Het CMS registreert welk lid van het bureau de zaak behandelt. Elke week verspreiden de administratieve medewerkers een lijst van hangende zaken en de herzieningsdata aan de leden van het NB, zodat alle hangende zaken regelmatig worden nagekeken.

3.3.5. Toegang van de bevoegde autoriteiten tot het nationale deel van het CMS

Er zijn plannen om de contactpunten van het ENCS te koppelen aan het CMS, wellicht door in eerste instantie de contactpunten bij het LP aan het ENCS te koppelen. Er is tussen het OM en Eurojust een beveiligde lijn geïnstalleerd, maar die zal pas operationeel zijn zodra er een technische oplossing is uitgewerkt om een directe koppeling met het CMS tot stand te brengen. Naar verwacht zou de koppeling in juni 2013 bedrijfsklaar zijn, maar dat laat voorlopig op zich wachten.

3.4. EJM-contactpunten

3.4.1. Selectie en aanwijzing

Het ministerie van Veiligheid en Justitie (het hoofd AIRS en de tools correspondent) alsook het OM (d.w.z. het College van Procureurs-Generaal) en de Raad voor de Rechtspraak, hebben een of meer contactpunten (CP's) aangewezen. Wat het ministerie en het OM betreft, gaat het om personen die in hun dagelijkse werkzaamheden regelmatig betrokken zijn bij rechtshulp en

¹³ De RDW registreert gegevens in verband met voertuigen, het eigenaarschap van voertuigen en documentafgifte ter zake zoals voertuigregistratiebewijzen en rijbewijzen. In het kentekenregister worden gegevens geregistreerd over het voertuig (kentekennummer van het voertuig, merk en model, kleur, bouwjaar, registratiedatum, gewicht, enz.) en over de eigenaar (naam, geboortedatum, adres, enz.).

internationale samenwerking in strafzaken. Alle officieren van justitie bij IRC's bijvoorbeeld, waaronder de coördineerde officier van justitie bij de IRC's, zijn aangewezen als CP's bij het OM. Het plaatsvervangend nationale lid bij Eurojust is tevens CP. Ook een rechter bij een gerechtshof, is een CP, hetgeen contacten met rechtbanken in het buitenland vergemakkelijkt. Er zijn twee nationale coördinatie-CP's.

3.4.2. *Praktische werking van de EJN-contactpunten in Nederland*

3.4.2.1. Nationale correspondenten

Het Nederlandse EJN beschikt momenteel over twee nationale correspondenten (NC's) die hun activiteiten coördineren: een van hen is als plaatsvervangend en dienstdoend NL met name belast met de betrekkingen met Eurojust; de andere is hoofdzakelijk verantwoordelijk voor de werking van het Nederlandse deel van het EJN en coördineert ook de werking van de IRC's. In het algemeen streeft Nederland ernaar om bilaterale kwesties naar het EJN te kanaliseren en, wanneer de zaak gecoördineerd moet worden, naar Eurojust.

3.4.2.2. EJN-contactpunten

Er is een algemene takenverdeling in die zin dat verzoeken over specifieke gevallen of RHV's die via het EJN worden ontvangen, in de regel behandeld worden door het CP binnen het IRC-gebied waarin de zaak behandeld wordt of zou moeten worden behandeld. Verzoeken om algemene informatie over rechtshulp worden door een van de NC's behandeld en verzoeken die verband houden met wetgeving door een CP bij het ministerie van Veiligheid en Justitie.

De CP's en de tools correspondenten overleggen meestal twee maal per jaar. Tijdens die bijeenkomsten worden diverse EJN-zaken behandeld zoals het instrumentarium, de werking van het netwerk, de gevolgen van het Eurojustbesluit, enz.

Er wordt op gewezen dat een van de Nederlandse CP's ook plaatsvervangend NL is bij Eurojust en vice-voorzitter van de Eurojust-EJN-Gezamenlijke Taks Force, hetgeen afgaand op de ervaring van Nederland, bijkomende baten oplevert en tot meer synergie tussen de verschillende functies leidt.

De Nederlandse autoriteiten zijn van oordeel dat frequente wijzigingen onder de EJM-contactpunten in andere lidstaten een hinderpaal is voor netwerking. Een stabielere organisatie zou de samenwerking binnen het EJM ten goede komen.

3.4.2.3. Actualisering van de EJM-website

De tool correspondent is verantwoordelijk voor het actualiseren van de informatie op de website.

3.5. Conclusies

- Nederland heeft ervoor gekozen om slechts bepaalde gedeelten van het Eurojustbesluit bij wet te implementeren en andere gedeelten bij aanwijzingen van het College van Procureurs-Generaal (binnenkort volgt een nieuwe aanwijzing). Andere gedeelten zijn "in de praktijk" geïmplementeerd, of via een intern memorandum van het Openbaar Ministerie van 21 juli 2012; dit is een slechts intern bindend en niet openbaar document. De aanstaande herziening van het memorandum die tijdens het bezoek ter plaatse is aangekondigd, zal naar het oordeel van de deskundigen de reikwijdte van de gevolgen niet wijzigen. Deze implementatiewijze, waarvoor het OM heeft gekozen, kan lacunes en onduidelijkheden veroorzaken die op zich voor problemen in de praktijk kunnen zorgen; die zouden dan door de verscheidene actoren moeten worden opgelost. Rechters-commissarissen (die een rol spelen bij de uitvoering van rogatoire commissies betreffende dwangmaatregelen zoals huiszoeken en telefoontaps) zijn niet gebonden aan aanwijzingen van het College van Procureurs-Generaal.
- De implementatie van het EJM-besluit heeft niet geleid tot een wetswijziging of enige andere wijziging van formele aard. Derhalve zijn er bijvoorbeeld geen bepalingen die de betrekkingen tussen het EJM en de Nederlandse justitiële autoriteiten regelen.

- De afwezigheid van het nationaal lid, die voor één jaar in Aruba is gestationeerd, lijkt niet verenigbaar met het voorschrift van artikel 2, lid 2, onder a, namelijk dat "het nationale lid verplicht is zijn vaste werkplek op de zetel van Eurojust te hebben". De plaatsvervanger fungeert op dit ogenblik als nationaal lid, maar kennelijk zonder enige rechtsgrondslag. Er zij ook op gewezen dat er op dit ogenblik geen plaatsvervangend nationaal lid bij het Nederlands bureau werkzaam is (zoals artikel 2, lid 2, onder b) voorschrijft), aangezien de plaatsvervanger dienst doet als nationaal lid. In de praktijk is deze situatie evenwel verholpen door een ervaren officier van justitie bij het nationale bureau te detacheren. Het feit dat van deze situatie kennis is gegeven aan het secretariaat-generaal van de Raad laat evenwel onverlet dat hier een bindend Europees besluit lijkt te zijn overtreden. Volgens overweging 4 van het Eurojustbesluit is het voorschrift van artikel 2, lid 2, onder a), bedoeld om ervoor te zorgen "dat de lidstaten er permanent en effectief toe bijdragen dat Eurojust zijn doelstellingen verwezenlijkt"¹⁴.
- Het nationaal lid wordt gekozen door het College van Procureurs-Generaal. Vervolgens wordt het nationaal lid formeel benoemd door het College, na goedkeuring van de minister van Veiligheid en Justitie. Overeenkomstig artikel 137 van de Wet op de rechterlijke organisatie is de functie van nationaal lid verbonden aan de functie van plaatsvervangend hoofdofficier van justitie bij het Landelijk Parket. Daarom komt in het algemeen alleen een dienstdoend hoofdofficier van justitie voor deze functie in aanmerking.
- Het plaatsvervangend nationale lid dat nu als nationaal lid dienst doet is ook een EJM-contactpunt en vicevoorzitter van de Eurojust-EJM-Gezamenlijke Taks Force. Het cumuleren van verschillende functies kan een positief effect hebben omdat het ongetwijfeld de coördinatie en het verzamelen van informatie vergemakkelijkt. De deskundigen vrezen echter dat dit mogelijk een te grote werklast met zich meebrengt, zelfs indien er ondersteuning wordt geboden door het Nederlands bureau. Het Nederlandse bureau is een van de drukste van Eurojust, en wordt in een aantal gevallen, met name bij ernstige drugshandel, bevraagd. In dat licht is de complementaire rol van de IRC's zeer nuttig.

¹⁴ Het evaluatieteam werd er na het bezoek ter plaatse van in kennis gesteld dat er vóór 1 december 2013 een nieuw nationaal lid zou worden benoemd.

- De leden van het Nederlandse bureau bij Eurojust hebben rechtstreeks toegang tot de nationale gegevensbank LURIS voor RHV's, Alle RHV's worden in dit systeem geregistreerd en de voortgang kan worden gemonitord.
- Andere gegevensbanken die ter beschikking staan van landelijke officieren van justitie, waaronder het nationale zaakbeheersysteem en meerdere informatiesystemen zoals juridische publicaties van Kluwer, zijn voor de leden van het nationaal bureau toegankelijk via twee laptops die door het College van Procureurs-Generaal zijn geleverd. Het nationaal lid heeft geen rechtstreekse toegang tot gegevensbanken van de politie, gemeentes of de RDW (Rijksdienst voor wegverkeer - zie blz. 22, voetnoot 3), maar kan bij deze diensten wel informatie opvragen.
- De EJC-contactpunten zijn geïntegreerd in een aantal autoriteiten die alle bij de justitiële samenwerking betrokken zijn. Het is positief dat een senior rechter deel uit maakt van de EJC-CP's.
- De gegevens op de EJC-website over de contactpunten zijn achterhaald en moeten worden geactualiseerd¹⁵.
- Er bestaat geen formeel besluit waarbij het ENCS in de Nederlandse wetgeving is geïmplementeerd. Het interne memorandum van het Landelijk Parket van 21 juli 2012 biedt enige sturing, maar ook niets meer. Het ENCS is in de structuur van het Landelijk Parket geïntegreerd. Het lijkt positief dat het lidmaatschap van het ENCS uitgebreid is tot een aantal senior officieren van justitie die gespecialiseerd zijn in onder meer cybercriminaliteit en mensenhandel en die hun taak duidelijk met enthousiasme vervullen. Dit is ongetwijfeld een verrijking van de uitwisseling van ervaringen die zonder meer binnen het ENCS plaatsvindt. Het memorandum bevat geen nadere bepalingen betreffende de taken van het ENCS, de nationale correspondent van Eurojust en de interactie tussen deze correspondent en bijvoorbeeld de nationale Europese eenheid. Tijdens het bezoek ter plaatse is er nota van genomen dat de autoriteiten voornemens zijn om met het ENCS operationele zaken te bespreken.

¹⁵ Na het evaluatiebezoek hebben de Nederlandse autoriteiten meegedeeld dat de informatie inmiddels is geactualiseerd.

- Nederland zal alle EJN-contactpunten onderbrengen in het ENCS.
- Nederland heeft één officier van justitie van het Landelijk Parket aangesteld als nationaal correspondent; betrokkene is ook lid van het ENCS maar zijn/haar taken zijn niet omschreven en er is momenteel geen functiebeschrijving in een wet of aanwijzing beschikbaar.
- In de toekomst zullen niet langer alle leden voor elke bijeenkomst van het ENCS worden uitgenodigd, maar zullen de leden worden bijeengeroepen op basis van de te bespreken punten.
- Het plan bestaat om de leden van het ENCS op een bepaald ogenblik toegang tot het CMS te verlenen, maar dit staat nog niet vast. Op dit ogenblik is er geen beveiligd communicatiesysteem tussen het ENCS en het CMS. De communicatie verloopt via de IRC's, de structuur die normaliter de onderzoeksverzoeken van Eurojust behandelt.
- Er moet ook worden gezocht naar manieren en middelen om rechters-commissarissen meer bewust te maken van de werkzaamheden van Eurojust, en hen aan te moedigen om Eurojust vaker te gebruiken. In het algemeen moeten ook rechtbanken zich bewust zijn van de verplichtingen die staan vermeld in artikel 13 van het Eurojustbesluit.

4. UITWISSELING VAN INFORMATIE

Eurojust heeft in juni 2011 een elektronisch formulier opgesteld, dat onlangs als versie 2.0 is bekendgemaakt, om de nationale autoriteiten bij te staan bij het nakomen van de verplichting om krachtens artikel 13, leden 5 tot en met 7, van het Eurojustbesluit, op een gestructureerde wijze Eurojust informatie toe te zenden. In de periode van mei 2011 tot en met april 2012 zijn in totaal van alle lidstaten 72 kennisgevingen als bedoeld in artikel 13 in het CMS geregistreerd. Een meerderheid van de kennisgevingen (25) zijn geregistreerd als de kennisgevingen bedoeld in artikel 13, lid 6, onder a (ernstige vormen van criminaliteit), gevolgd door kennisgevingen als bedoeld in artikel 13, lid 5 (GOT) en artikel 13, lid 6 onder b), (betrokkenheid van een criminele organisatie).

Volgens de statistieken van Eurojust van 18 juli 2012 zijn er door Nederland geen kennisgevingen als bedoeld in artikel 13, lid 7, gedaan. Inmiddels is door Nederland kennis gegeven van 7 GOT's.

4.1. Informatie-uitwisseling tussen justitiële en rechtshandhavingsautoriteiten en Eurojust

4.1.1. *Voor informatie-uitwisseling met Eurojust relevante gegevensbanken*

Zowel het LURIS, waarin RHV's worden geregistreerd, als het zaakstelsel van het OM (voorlopig nog COMPAS, maar steeds vaker het GPS) kunnen een rol spelen, want beide systemen bevatten overzichten en nadere informatie die van belang kunnen zijn.

4.1.2. *Verplichting om informatie uit te wisselen overeenkomstig artikel 13, leden 5 tot en met 7*

Er worden meerdere maatregelen tegelijkertijd genomen. Op initiatief van het College van Procureurs-Generaal wordt een aanwijzing voorbereid waarin is bepaald dat het voorschrift om informatie te verschaffen een verplichting is; daarnaast wordt een handleiding opgesteld waarin wordt gepoogd op een gebruikersvriendelijke manier uit te leggen hoe de informatie via het Eurojust-model moet worden vertrekt. Het NB organiseert ook bewustzijnsessies over de achtergrond en doelstellingen van dit voorschrift van het Eurojustbesluit, en over de werkwijze om het na te leven.

De nabijheid van Eurojust, dat in Den Haag is gevestigd, brengt met zich mee dat er frequente contact zijn tussen het NB van Eurojust en de officieren van justitie en/of de IRC's die met de zaak zijn belast; het uitwisselen van informatie, in de gevallen waarin dit een meerwaarde biedt, is sedert lang een evidentie. Volgens de Nederlandse autoriteiten moet erop worden gewezen dat de structurele implementering van het voorschrift om informatie via het Eurojustmodel uit te wisselen, evenwel een arbeidsintensieve procedure is. Omdat dit systeem verschilt van het in Nederland gebruikte systeem, moeten de gegevens waarom wordt verzocht manueel in het model worden aangebracht, hetgeen aanzienlijke gevolgen heeft voor de administratieve capaciteit. De meerwaarde van dit extra administratieve werk is niet voor alle betrokkenen duidelijk. Tijdens het evaluatiebezoek werd duidelijk dat een aantal autoriteiten sceptisch staan tegenover de verplichting om informatie te verstrekken en dat zij daarvan de meerwaarde niet zien. Daarnaast is meerder keren de overlapping met het Europol Informatiesysteem aan de orde geweest.

De implementatie van het EPOC IV-project en EPOC V zou de informatieverstrekking van Nederland aan Eurojust aanzienlijk vereenvoudigen (zie hierboven punt 3.3.5. en verder punt 4.1.4.).

De officier van justitie die met het onderzoek is belast, is verantwoordelijk voor het informeren van Eurojust. De NC van het ENCS, die gedetacheerd is bij het Landelijk Parket, zal toezien op de correcte implementatie van het kennisgevingsvereiste en zal indien nodig de betrokken (strafonderzoek) officier van justitie contacteren.

In het ontwerp van interne aanwijzing waaraan wordt gewerkt, staan bepalingen betreffende de verplichting tot informatie-uitwisseling met Eurojust en betreffende het gebruik van het Eurojustmodel. Nederland werkt nog aan de procedure om vast te stellen op welk punt in het onderzoek aan Eurojust informatie moet worden toegezonden¹⁶.

¹⁶ Het evaluatieteam is na het bezoek ter plaatse ervan op de hoogte gesteld dat een dergelijke interne aanwijzing in mei 2013 in werking is getreden (zie voetnoot 7).

Er zij op gewezen dat interne aanwijzingen alleen formeel bindend zijn voor de met de vervolging belaste ambtenaren en de politieambtenaren; zij moeten worden goedgekeurd door het College van Procureurs-Generaal. Aangezien interne aanwijzingen niet worden bekendgemaakt, hebben zij extern geen bindende werking. Volgens de Nederlandse autoriteiten is er daarom in het Nederlandse rechtsstelsel geen uitdrukkelijke verplichting voor de nationale implementatie van artikel 13.

In een aantal schriftelijke antwoorden hebben de Nederlandse autoriteiten er verder op gewezen dat de in artikel 13 neergelegde verplichting hun inziens geen betrekking heeft op de rechtbanken, maar uitsluitend op de rechter-commissaris.

Tot dusver is van slechts zeven GOT's kennis gegeven uit hoofde van artikel 13. Alle kennisgevingen lijken na juli 2012 te zijn gedaan. Desalniettemin zijn er op basis van de statistieken die door het evaluatieteam tijdens het bezoek aan Eurojust zijn opgevraagd, tussen 2010 en 2013 op verzoek van Nederland 15 GOT's opgezet. Het Nederlands bureau heeft aan ongeveer 30 GOT's deelgenomen waarbij het zelf betrokken was. Voor 15 GOT's waaraan NL heeft deelgenomen is 981.987,30 EUR uitgetrokken. Nederland heeft in 2012 zeven GOT-overeenkomsten met Eurojust ondertekend. Volgens de statistieken die door het de eenheid Zaakanalyse van Eurojust in de marge van het evaluatiebezoek zijn verstrekt, was het Nederlandse bureau in 2012 bij vijf nieuwe GOT's betrokken. In 2011 waren dat er negen. Tussen 25 oktober 2010 en 20 maart 2013 werden 15 van de in totaal 90 GOT's per lidstaat gefinancierd. In die periode werden 62 van de 265 verzoeken door Nederland ingediend, dat daarmee tot de top drie van de verzoekende lidstaten staten behoorde.

In de marge van een bezoek aan Eurojust werd aangegeven dat in 2011 en 2012 123 tijdelijke werkbestanden in het kader van artikel 13 zijn aangemaakt (er diende namelijk te worden aangetoond dat in de betrokken zaken aan de criteria van artikel 13 werd voldaan). In 2011 zijn 35 tijdelijke werkbestanden aangemaakt, in 2012 88. Drie daarvan waren afkomstig uit Nederland.

4.1.3. *Implementering van de verplichting tot informatie-uitwisseling uit hoofde van artikel 2 van Besluit 2005/671/JBZ van de Raad*

De verplichting om informatie aan Eurojust te verstrekken overeenkomstig artikel 2, leden 2, 3 en 5, van Besluit 2005/671/JBZ van 20 september 2005 betreffende informatie-uitwisseling en samenwerking in verband met strafbare feiten van terroristische aard, is niet in de Nederlandse wetgeving omgezet. Ten tijde van het bezoek ter plaatse werd Besluit 2003/48/JBZ van 19 december 2002 geïmplementeerd door middel van een interne aanwijzing, waarin werd gepleit voor een pragmatische aanpak.

Besluit 2003/48/JBZ van 19 december 2002 betreffende de toepassing van specifieke maatregelen op het gebied van politieke en justitiële samenwerking ter bestrijding van het terrorisme, overeenkomstig artikel 4 van Gemeenschappelijk Standpunt 2001/931/GBVB is omgezet, maar dat geldt niet voor Besluit 2005/671/JBZ van 20 september 2005 betreffende informatie-uitwisseling en samenwerking in verband met strafbare feiten van terroristische aard, dat eerstgenoemd besluit vervangt en in de praktijk is omgezet bij een beleidsregel van 16 april 2006 van het College van Procureurs-Generaal aan de hoofden van de parketten¹⁷. De beleidsbrief bevat bepalingen over de verplichting tot informatie-uitwisseling met Eurojust en over het gebruik van het Eurojustmodel. De verantwoordelijkheid voor de coördinatie van de rapportage aan Eurojust berust bij de in terrorismebestrijding gespecialiseerde officieren van justitie binnen het Landelijk Parket.

Het is het evaluatieteam niet bekend of beleidsbrieven van het College van Procureurs-Generaal aan de hoofden van de parketten een bindend karakter hebben.

In de praktijk is over terrorismezaken aan Eurojust gerapporteerd in andere formaten dan het terrorismemodel dat Eurojust heeft opgesteld, omdat het gevoelige zaken betrof en het noodzakelijk was om de wettelijke verplichting na te komen een waterdichte scheiding te garanderen tussen de opsporingen van de inlichtingendiensten, d.w.z., de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, die normaliter deze inlichtingen verstrekt, en die van de recherche.

¹⁷ De Nederlandse autoriteiten verklaarden na het bezoek ter plaatse dat de hier genoemde brief aan de hoofden van de parketten over alle terrorismegevallen gaat, en niet slechts om die welke in het Besluit van 2003 worden bedoeld, en dat met andere woorden het Besluit van 2005 de facto wordt bestreken door die brief.

Bij terrorismezaken houdt het moment waarop het besluit tot vervolging wordt genomen vaak verband met de informatie waarover de inlichtingendiensten, bijvoorbeeld de Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst (AIVD) en Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst (MIVD), beschikken. In Nederland is er een strikte scheiding tussen de opsporingactiviteiten van de inlichtingendiensten en die van de recherche. Die scheiding is deels toe te schrijven aan het verschil in werkmethode van de inlichtingendienst (gericht op toekomstige ontwikkelingen) en die van de opsporingsdiensten (reconstrueren van het verleden).

De scheiding tussen beide organisaties verhindert bovendien dat informatie die is verkregen op basis van de bevoegdheden van de inlichtingendiensten in het opsporingsonderzoek zou terechtkomen. Informatie van de inlichtingendiensten kan vaak niet of slechts in beperkte mate worden geverifieerd omdat de inlichtingendiensten een vergaande bronbescherming dienen te handhaven. De scheiding is bovendien van belang voor de transparantieverantwoordelijkheid van het OM bij alle handelingen en maatregelen in het kader van een strafvervolging en haar verantwoordingsplicht ter zake tijdens de rechtszitting. De samenwerkingsmogelijkheden tussen de AIVD, het OM en politie worden uitvoerig beschreven in de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Ook de CT-infobox (Contra-terrorisme-Informatiebox) kan voor het delen van informatie worden gebruikt.

Het belangrijkste rechtskader waarin het OM opereert is de Wet terroristische misdrijven. Deze aanzienlijke wijziging van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht trad op 10 augustus 2004 in werking, en is gebaseerd op Kaderbesluit van 13 juni 2002 inzake terrorismebestrijding (2002/475/JBZ). Benadrukt moet worden dat wat Eurojust betreft, mede gelet op het gevoelige karakter van de informatie, informatie over terrorismezaken in het algemeen binnen de beslotenheid van een strafonderzoek wordt gedeeld en, afhankelijk van het geval, binnen de context van een coördinatievergadering (CO).

4.1.4. Kanaal voor informatieoverdracht aan Eurojust

Het Nederlandse OM is van in den beginne als partner betrokkenen bij het EPOC IV-project. EPOC IV was een onderzoeksproject waarin de mogelijkheden van de zogenaamde interoperabiliteit tussen de verscheidene nationale computersystemen onderling en met het CMS van Eurojust werden onderzocht. Het Nederlandse OM was vooral betrokken om vorm te geven aan het voorschrift betreffende de informatieverstrekking aan Eurojust overeenkomst artikel 13 van het Eurojustbesluit. Met de ontwikkeling van verscheidene IT-instrumenten voor de (internationale) informatie-uitwisseling (met Eurojust) had Nederland in dat verband een leidende rol in het project. In het kader van EPOC IV is een applicatie ontwikkeld voor het omzetten van relevante informatie van het GPS-systeem van het OM in een elektronisch pakket dat aan Eurojust kon worden toegezonden. Aangezien de inbedrijfstelling van het GPS voorlopig wegens financiële beperkingen is uitgesteld en de technische afstemming op het CMS niet operationeel zal zijn, moet thans de informatie manueel worden ingevoerd en aan het NB van Eurojust worden toegezonden. Dit verloopt op dit ogenblik via een speciaal mailadres. In dat verband moet worden onderstreept dat het mailverkeer met het OM en het ministerie voor Veiligheid en Justitie via een beveiligde lijn verloopt.

4.1.5. Daadwerkelijke inhoud van de uit hoofde van artikel 13, leden 5 tot en met 7, in de praktijk aan het nationaal lid verstrekte informatie.

In de praktijk wordt in die gevallen gepoogd om de gevraagde informatie in het model aan te vullen, overeenkomstig artikel 13 van het Eurojustbesluit. Aangezien al deze gegevens op uiteenlopende wijze en in verschillende databestanden in het Nederlandse nationale systeem worden opgeslagen, vergt dit van het officieren van justitie en van de administratieve medewerkers een aanzienlijke extra inspanning. Tot op heden zijn bij het NB modellen voor zeven GOT's ingediend.

In de praktijk krijgt het NL alle nodige informatie in verband met wederzijdse rechtshulpverzoeken uit het LURIS.

Tot dusver hebben zich geen gevallen voorgedaan waarin het inroepen van artikel 13, lid 8, van het Eurojustbesluit moest worden overwogen.

4.2. Feedback van Eurojust

4.2.1. *De ervaringen van Nederland met betrekking tot de informatieplicht uit hoofde van artikel 13 bis van het Eurojustbesluit van 2009*

In de praktijk wordt er altijd door het NL of door Eurojust feedback gegeven aan de officier van justitie die met de zaak belast is. De communicatielijnen met het NL bij Eurojust zijn kort, onder meer door de fysieke nabijheid van Eurojust, en de feedback verloopt soepel en informeel. De Nederlandse autoriteiten hopen dat deze situatie niet zal veranderen, nu feedback op grond van artikel 13 bis van het Eurojustbesluit een formeel voorschrift is geworden.

Derhalve wordt van Eurojust verwacht dat het operationele en strategische informatie verstrekt op basis van gegevens die in het CMS van Eurojust verzameld en opgeslagen worden. Indien de met de zaak belaste officier van justitie in zijn model aangeeft dat hij bijstand van Eurojust nodig heeft, zal er tussen het NL en de officier van justitie overleg plaatsvinden, zodat reeds in een vroege fase de internationale dimensies van het onderzoek kunnen worden besproken. Vragen in verband met de betrokkenheid van Europol, de meerwaarde van een GOT, de meerwaarde van proactieve coördinatie via Eurojust en de compatibiliteit van lokale of nationale prioriteiten met de Europese opsporingsagenda EMPACT, kunnen tijdens deze bijeenkomsten worden besproken. Conform de huidige werkafspraken voert het NL dit overleg altijd in nauwe samenwerking met de het verantwoordelijk IRC.

Indien er melding wordt gemaakt van de (voorgenomen) samenstelling van een GOT, wordt ook gesproken over de financiële en operationele ondersteuning daarvan. Voor GOT's die door het LP worden beheerd, deelt Eurojust deze verslagen met het nationaal CP. Naar het oordeel van de Nederlandse autoriteiten wordt deze verplichting voor Eurojust daarom reeds in de praktijk op deze wijze geïmplementeerd.

4.2.2. *Ervaring met de kwaliteit van de informatiestromen tussen Eurojust en Nederland*

Volgens de Nederlandse autoriteiten moeten de informatie die Eurojust moet verstrekken en het overleg dat voortvloeit uit het verslag, de officier van justitie bijstaan om de grensoverschrijdende dimensies van de zaak onder controle te houden. Dat zou bovendien Eurojust in staat kunnen stellen om zaken op Europees niveau effectief te coördineren. De ingewikkelde formele implementatie van artikel 13 van het Eurojustbesluit leidt er volgens de Nederlandse autoriteiten echter toe dat op dit ogenblik niet kan worden geconcludeerd dat de verplichte informatie-uitwisseling uit hoofde van deze bepaling de beoogde feedback heeft verbeterd.

4.2.3. *Praktische en juridische moeilijkheden bij de informatie-uitwisseling met Eurojust*

Praktische problemen: Volgens de Nederlandse autoriteiten is hier sprake van een handmatige en derhalve zeer arbeidsintensieve procedure die extra werk oplevert en waarvan de meerwaarde niet voor alle betrokkenen onmiddellijk duidelijk is, vooral niet in vergelijking met de bestaande verplichting tot informatie-uitwisseling met Europol.

Volgens de Nederlandse autoriteiten zijn er geen juridische problemen aangezien de Nederlandse wetgeving voorziet in een rechtsgrondslag voor het uitwisselen van politiegegevens en van justitiële en strafvorderlijke gegevens met Eurojust. De bevoegdheid om gegevens te verstrekken aan Eurojust als organisatie en aan het Nederlandse nationale lid, is neergelegd in artikel 17, lid 4, van de Wet politiegegevens en in artikel 8, lid 6, en artikel 39 e, lid 5, van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens, en is nader uitgewerkt in artikel 5:8 van het Besluit politiegegevens en artikel 41 van het Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens¹⁸.

¹⁸ Besluit van 23 maart 2012 tot wijziging van de Wet politiegegevens en van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens in verband met de implementatie van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad van 27 november 2008 over de bescherming van persoonsgegevens die worden verwerkt in het kader van de politieke samenwerking in strafzaken en de implementatie van Besluit 2009/371/JBZ van de Raad van 6 april 2009 tot oprichting van de Europese politiedienst (Europol), Staatsblad 2012, 130). Overeenkomstig artikel III van dit besluit is het besluit zelf in werking getreden op dezelfde datum als de in voetnoot 2 vermelde Wet van 6 oktober 2011.

4.2.4. Voorstellen ter verbetering van de informatie-uitwisseling tussen Nederland en Eurojust

Volgens de Nederlandse autoriteiten verdient het de voorkeur de informatie-uitwisseling via geautomatiseerde procedures te laten verlopen, zoals dat reeds gedeeltelijk het geval is met EPOC IV, en zou de informatie-uitwisseling idealiter verder moeten worden ontwikkeld op basis van EPOC V.

4.2.5. Ervaring met het EPOC-project

De Nederlandse autoriteiten bevestigen dat hun ervaring met dit project positief was. Het Nederlandse OM heeft in dit project een zeer actieve rol gespeeld. Het is er altijd een groot voorstander van geweest om de in artikel 13 van het Eurojustbesluit bedoelde informatie geautomatiseerd in plaats van manueel uit te wisselen. Het follow-up project EPOC V diende evenwel te worden stilgelegd nadat de Europese Commissie in september 2012 had besloten Eurojust niet langer te financieren voor het EPOC-project (verzoek JUST/2011 - 2012/JPEN/AG/4000002982). De reden hiervan is dat Eurojust net als enig ander agentschap van de EU, volledig uit de EU-begroting wordt gefinancierd en derhalve - net als andere agentschappen - niet in aanmerking komt voor EU-financiering uit programma's of voor financiering buiten zijn normale werkingssubsidie.

4.3. Conclusies

- Niet alle Nederlandse autoriteiten zijn even enthousiast over de in artikel 13 van het Eurojustbesluit bedoelde verplichting tot informatieverstrekking, en sommige nemen een zeer sceptische houding aan ten aanzien van die bepalingen. Sedert juli 2012 zijn met betrekking tot GOT's slechts zeven kennisgevingen gedaan. De autoriteiten voeren aan dat dit gelet op de informatieverstrekking aan Europol dubbel werk is, en zij zien de meerwaarde hiervan in vergelijking met de extra administratieve last niet. Het betreft hier evenwel bindende Europese wetgeving, en alle lidstaten en autoriteiten moeten het besluit implementeren totdat het wordt ingetrokken of wordt gewijzigd.

De deskundigen zijn van oordeel dat Nederland aan de in artikel 13 van het Eurojustbesluit bedoelde verplichtingen moet implementeren, en wel op zodanige wijze dat alle belanghebbenden er daadwerkelijk aan voldoen; daarbij moet ook rekening gehouden met het feit dat de verplichtingen krachtens artikel 13 de doorgifte van persoonsgegevens omvatten. In dat opzicht is de aanwijzing van het College van Procureurs-Generaal wellicht niet toereikend.

- Het is bovendien dienstig eraan te herinneren dat de verplichting om de in artikel 13 neergelegde verplichting aan Eurojust informatie te verstrekken niet altijd de verplichting tot informatie-uitwisseling met Europol overlapt. Artikel 13, leden 6 en 7, hebben immers alleen betrekking op justitiële gegevens. Meerdere van de in artikel 13, leden 5 tot en met 7, omschreven situaties zijn specifiek en van dien aard dat zij zich niet zullen voordoen in de fase van het politieonderzoek, maar in een latere fase van de opsporing.
- De Nederlandse autoriteiten weten evenwel dat beroepsbeoefenaars hun verplichtingen uit hoofde van artikel 13 moeten naleven en organiseren daartoe speciale opleidingen op dit gebied. De bewustmaking van de beroepsbeoefenaars dient evenwel te worden voortgezet; met name moet bijzondere aandacht worden besteed aan het voorschrift van artikel 13, lid 11 (gestructureerde informatieoverdracht, bij voorkeur door gebruikmaking van het Eurojustmodel).
- De deskundigen hebben evenwel de indruk dat de structuur van het model en de huidige noodzaak om alle gegevens handmatig in te vullen, een negatief effect hebben op het oordeel van de Nederlandse autoriteiten over de door artikel 13 opgelegde verplichting.
- Tijdens gesprekken met een aantal gespecialiseerde officieren van justitie bleek dat men niet op de hoogte te zijn van verplichtingen uit hoofde van artikel 13 of van het Eurojustmodel. Vermoedelijk zal de situatie verbeteren wanneer de nieuwe aanwijzing van het College van Procureurs-Generaal in de praktijk wordt toegepast.

- Nederland is zeer betrokken geweest bij het EPOC IV-project, waarin het OM zich vooral heeft toegelegd op de totstandbrenging van het voorschrift om overeenkomstig artikel 13 informatie aan Eurojust te verstrekken. De Nederlandse autoriteiten zijn er altijd voorstander van geweest om de informatie-uitwisseling uit hoofde van artikel 13 geautomatiseerd in plaats van manueel te laten verlopen. Het follow-up-project EPOC V werd stilgelegd nadat de Europese Commissie in september 2012 had besloten Eurojust niet langer te financieren voor het EPOC V-project.
- Voor de deskundigen lijkt het duidelijk dat de argumenten van de Europese Commissie met betrekking tot het EPOC V-project, zoals die door de Nederlandse autoriteiten worden omschreven, niet geheel met de realiteit overeenstemmen. Eurojust is geen agentschap van de Unie maar een orgaan met een zo goed als justitieel karakter dat is opgezet binnen de voormalige derde pijler van het Verdrag van Amsterdam. Het wordt deels uit de begroting van de Unie gefinancierd, maar ook door de lidstaten, die de salarissen en vergoedingen van nationale leden, plaatsvervangers en medewerkers betalen. De Europese Commissie moet worden aanbevolen om haar aanpak van het EPOC V-project opnieuw te bezien; door geautomatiseerde gegevensoverdracht toe staan zou de implementatie van artikel 13 van het Eurojustbesluit aanzienlijk worden vergemakkelijkt. Dit gezegd zijnde, is er natuurlijk geen verband tussen de verplichting uit hoofde van artikel 13 om informatie te verstrekken en de financiering van het EPOC V.
- Over alle informatie die van Eurojust wordt ontvangen wordt door het Nederlandse bureau altijd feedback gegeven aan de officier van justitie die met de zaak is belast. Gelet op de nauwe contacten met de Nederlandse nationale autoriteiten, is dit proces op dit ogenblik niet geformaliseerd. De Nederlandse autoriteiten verwachten geen wijzigingen in verband met artikel 13 bis van het Eurojustbesluit van 2009.
- Naar verwacht zou er in juni 2013 een verbinding tot stand komen met het Nederlands bureau en in beginsel zal het contactpunt bij het LP als eerste worden aangesloten. Dit is evenwel nog niet uitgevoerd.

5. OPERATIONELE ASPECTEN

De belangrijkste doelstellingen van Eurojust luidens artikel 3 van het Eurojustbesluit bestaan erin de coördinatie tussen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten inzake onderzoek en vervolging in de lidstaten te stimuleren en te verbeteren, de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten te verbeteren en de bevoegde autoriteiten van de lidstaten anderszins bij te staan, ter wille van de efficiëntie van het onderzoek en de vervolging.

5.1. Statistieken

Eurojust verstrekt zelf in zijn jaarrapporten verscheidene statistische gegevens over onder meer verzoekende en aangezochte lidstaten en over het aantal coördinatiebijeenkomsten.

Volgens de statistieken van Eurojust heeft Nederland in 2011-2012 102 zaken in het CMS geregistreerd. Nederland werd in die periode 380 keer aangezocht. In het kader van het EAB heeft Nederland 20 zaken geregistreerd en werd het 38 keer aangezocht. Nederland heeft 28 coördinatievergaderingen aangevraagd, en is zelf 90 keer verzocht om aan een coördinatiebijeenkomst deel te nemen (alleen Duitsland kreeg meer verzoeken, namelijk 104). Nederland heeft deelgenomen aan 19 van de in totaal 78 GOT's die in het kader van Eurojust zijn ondertekend,

Het zaakbeheerssysteem van het NB bevat voor elke zaak een ruim overzicht van de contacten met de nationale autoriteiten. Er is evenwel erkend dat precieze gegevens ontbreken, en het NL heeft de taak op zich genomen om de volledige zaaklast te analyseren. Het nationale registratiesysteem voor RHV's, LURIS, verwerkt alle inkomende en uitgaande RHV's, ook die van/aan het NB bij Eurojust. Dit systeem kan statistieken opstellen. Op dit ogenblik is het evenwel niet mogelijk om met het systeem specifieke statistieken op te stellen over zaken waarbij Eurojust betrokken was.

5.2. Praktische ervaring met betrekking tot Eurojust

Volgens de Nederlandse autoriteiten zijn de zaken die zij aan Eurojust toewijzen van uiteenlopende aard. In de periode januari 2011- januari 2012 hebben de Nederlandse autoriteiten in totaal 96 zaken aan Eurojust toegewezen. Over de aard van de zaken waarin Eurojust om bijstand is verzocht, kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Er waren 35 verzoeken ter facilitering van een of meer RHV's, en het NB is 21 keer verzocht om op te treden in het kader van EAB-procedures.
- 40 maal werden aan het NB ingewikkelder zaken voorgelegd. In die ingewikkelder zaken werd 10 maal uitdrukkelijk om samenwerking in het kader van een GOT verzocht. Wat de ingewikkelder zaken betreft zij opgemerkt dat in de meeste van deze onderzoeken het NB in een vroeg stadium van het onderzoek is benaderd. Dat stemt overeen met de programmatische aanpak van de Nederlandse politie ten aanzien van de ernstige vormen van georganiseerde criminaliteit, waar de mogelijkheden tot samenwerking in de planningfase worden geëvalueerd.

5.3. Toewijzing van zaken aan Eurojust, het EJN of andere instanties

De aanwijzingen van het College van Procureurs-Generaal stellen dat alle RHV's via een van de IRC's moeten lopen. Aanwijzing 2008A024¹⁹ bijvoorbeeld, vangt aan met deze richtlijn, en dit concept is het uitgangpunt voor alle verdere werkprocedures in de internationale samenwerking. In de praktijk wordt het IRC ook vanuit de rechtbanken belast met het verwerken van RHV's van de rechterlijke macht. De IRC's behandelen inkomende en uitgaande verzoeken.

Zij werken onder het gezag of in nauwe samenwerking met een officier van justitie die gespecialiseerd is in internationale samenwerking. De IRC's zijn allen aangesteld als CP bij het EJN. Derhalve is het EJN en de toegang daartoe goed ingebed in de werkzaamheden van het OM. Eurojust is tezelfdertijd nauw verbonden aan het LP en het landelijke IRC daarvan (LIRC). De opdracht van het LP - ernstige vormen van internationale criminaliteit - zorgt ervoor dat dit de natuurlijke pendant is van het NB bij Eurojust.

¹⁹ Aanwijzing inzake de informatie-uitwisseling in het kader van de wederzijdse rechtshulp in strafzaken, artikel 552 i, Nederland Wetboek van Strafvordering, (2008A024), aangenomen op 17 november 2008.

Volgens de Nederlandse autoriteiten kan het goed functionerend systeem van IRC's en de toegang die zij hebben tot het EJM, maar ook het logische accent dat Eurojust op de zware georganiseerde criminaliteit legt, ervoor zorgen dat de IRC's de optie om een zaak aan Eurojust toe te wijzen soms over het hoofd zien of dit niet nodig achten. Het plaatsvervangend NL is een van de twee nationale correspondenten voor het EJM, die in Nederland zorgt voor de verdere integratie van de werkzaamheden van het EJM en Eurojust.

Er zijn tot dusver in Nederland geen documenten beschikbaar met betrekking tot de keuze tussen het EJM en Eurojust. Er zijn een aantal criteria voor de besluitvorming met betrekking tot Eurojust en het EJM: in het algemeen worden bilaterale kwesties aan het EJM toegewezen en kwesties waarbij meer dan twee landen betrokken zijn in beginsel aan Eurojust. Een en ander zal binnenkort in het EJM nader worden uitgewerkt. Voorlopig zal de mate van bekendheid - of het gebrek daaraan - en/of de ervaring met deze agentschappen een rol spelen bij de keuze die voor specifieke zaken wordt gemaakt. Volgens de Nederlandse autoriteiten zouden een soort indicatieve handleiding of richtlijnen van Eurojust en het EJM de zaak duidelijker kunnen stellen. Het is van cruciaal belang dat er solide afspraken zijn over via de IRC's uitgaande RHO's. Ook van belang in dit verband zijn de bewustzijnssessies waaraan het NB actief deelneemt, door bezoeken aan plaatselijke parketten en het Opleidingsinstituut voor de rechterlijke macht (SSR), alsmede door het volgen van cursussen en de formele opleiding aan hoofden van parketten, officieren van justitie die respectievelijk belast zijn met zware criminaliteit, opsporingsonderzoek en inlichtingen.

5.4. Ervaringen met zaken in verband met de aan Eurojust verleende bevoegdheden

5.4.1. Taken van de nationale leden met betrekking tot operationele zaken

Nieuwe inkomende zaken worden door een medewerker verdeeld onder de leden van het NB. Derhalve is elk lid van het bureau verantwoordelijk voor de eigen zaken. Het lid van het bureau ziet toe op de vorderingen in de zaak, in nauwe samenwerking met de officier van justitie of het IRC die met de zaak zijn belast, beoordeelt mogelijke uitbreiding van de zaak en volgende stappen, en zorgt voor de communicatie met de andere betrokken lidstaten. De inhoud en de vordering van de zaken worden intern vaak besproken, zodat een consistente aanpak kan worden gewaarborgd.

5.4.2. *In nationale wetgeving neergelegde procedures inzake de samenwerking tussen nationale autoriteiten en Eurojust*

Er zijn geen specifieke nationale instructies over de communicatie tussen het NB en de nationale autoriteiten, noch over het vrijgeven van specifieke documenten van Eurojust.

In de bindende aanwijzingen van het College van Procureurs-Generaal is bepaald dat alle RHV's via een IRC moeten worden gekanaliseerd, waar RHV's geregistreerd worden in de centrale gegevensbank LURIS. Daarom stuurt het NB alle inkomende RHV's naar een IRC, waar ze geregistreerd worden.

Er zijn geen specifieke wettelijke voorschriften voor het contacteren van het NB. Het staat elke handhavingsautoriteit in Nederland vrij het NB te contacteren.

5.4.3. *Zaken die verband houden met de taken van Eurojust handelend via zijn nationale leden (artikel 6)*

Het NB doet geen formele verzoeken uit hoofde van dit artikel. Alle vermelde taken worden vaak uitgevoerd in samenwerking met nationale ambtgenoten. Op verzoek wordt de informatie verstrekt op basis waarvan het NB een goed inzicht in het onderzoek kan verwerven. Bij het begin van een zaak zal deze informatie vaak door het (L)IRC of het nationaal bureau bij Europol worden verstrekt. Naarmate de zaak zich ontwikkelt, houdt het NB gewoonlijk direct contact met de officier van justitie en de politieambtenaren die met de zaak zijn belast.

5.4.4. *Zaken in verband met de taken van Eurojust handelend als college (artikel 7)*

Nederland heeft geen recente ervaringen met de uitoefening van de bevoegdheden uit hoofde van artikel 7 van het Eurojustbesluit. Een aantal zaken die Eurojust in het verleden als college heeft aangenomen, werden niet anders behandeld dan als hierboven beschreven.

Bovendien heeft het NB geen weet van jurisdictiegeschillen met Nederland waarbij Eurojust een niet-bindend besluit heeft genomen. Wat de regels in Nederland voor dit soort gevallen betreft zij gewezen op de aanwijzing van het College van Procureurs-Generaal ter uitvoering van Kaderbesluit 2009/948/JBZ van 30 november 2009 over het voorkomen en beslechten van geschillen over de uitoefening van rechtsmacht bij strafprocedures²⁰.

Tot op heden heeft het NB het College niet om een niet-bindend besluit verzocht.

5.4.5. Op nationaal niveau aan nationale leden verleende bevoegdheden (artikel 9)

In hun schriftelijke antwoorden hebben de Nederlandse autoriteiten erop gewezen dat, ofschoon het Nederlandse NL over alle bevoegdheden van het gewijzigde Eurojustbesluit beschikt, hij in de praktijk deze bevoegdheden niet uitoefent. Gelet op de nauwe samenwerking met de officier van justitie of IRC die met de zaak zijn belast, is het voor de leden van het NB niet noodzakelijk deze bevoegdheden uit te oefenen.

Op grond van de hem verleende bevoegdheden zorgt het nationaal lid vaak voor het ontvangen, doorgeven, faciliteren, de follow-up en het verstrekken van informatie in verband met RHV's. Niet alleen het NL, maar ook andere leden bij het bureau vervullen deze taak. Al deze taken worden uitgevoerd in nauwe samenwerking met de officier van justitie of het IRC die met de zaak zijn belast.

Tot vandaag heeft het NL geen enkel RHV doen uitgaan, a) aangevuld of b) uitgevoerd. Evenmin zijn c) onderzoeksmaatregelen of d) gecontroleerde afleveringen gelast. Hoewel het NL in theorie deze bevoegdheden kan uitoefenen, heeft het gelet op zijn positie als plaatsvervangend officier van justitie van het parket in de praktijk hieraan geen behoefte, mede gezien de huidige structuur.

²⁰ Aanwijzing rechtsmachtgeschillen bij strafprocedures (2012A013), aangenomen op 5 juni 2012.

Zoals in artikel 9 sexies van het Eurojustbesluit is bepaald, worden de bevoegdheden van dat artikel uitsluitend uitgeoefend voor zover de bevoegde nationale autoriteit niet snel genoeg kan worden achterhaald of gecontacteerd. Deze situatie heeft zich niet voorgedaan, en het is zeer onwaarschijnlijk dat dit ooit in Nederland gebeurt. In dringende gevallen kunnen de leden van het bureau beroep doen op een goed functionerend systeem van officier van justitie op afroep, zowel op nationaal als op regionaal niveau. In dringende gevallen en onder meer buiten kantooruren, is het NB er altijd in geslaagd om de bevoegde officier van justitie op afroep tijdig te bereiken.

Ter illustratie zij er in dit verband op gewezen dat er ooit op verzoek van een lid van het NB door een officier van justitie op afroep telefoontaps zijn geplaatst op een zaterdagavond.

Wat gecontroleerde aflevering betreft, wordt opgemerkt dat het reeds lang ingestelde samenwerkingsmechanisme van artikel 40 Schengenuitvoeringsovereenkomst, in Nederland zeer goed werkt. De buitenlandse ambtgenoten beschikken over een speciaal telefoonnummer van het Landelijk Coördinatiepunt Grensoverschrijdende Observatie, dat de klok rond beschikbaar is, en een aangewezen officier van justitie zal toestemming verlenen voor de gecontroleerde aflevering en erop toezien. Wanneer het NB bij Eurojust met dit soort verzoeken worden benaderd, wordt het verzoek doorgestuurd naar dat specifieke mechanisme. Tot dusver heeft het NB bij Eurojust geen weet van enig geval waarin dit mechanisme niet naar behoren heeft gewerkt.

5.5. Praktijkervaring met coördinatievergaderingen (CV)

5.5.1. Ervaring inzake kwaliteit

Het houden van coördinatievergaderingen wordt in het algemeen als goed en nuttig ervaren. Eurojust is als vergaderplaats zeer geschikt, gelet op de aanwezige faciliteiten zoals tolken. Op die manier kan er snel overleg worden gepleegd met de in de verschillende lidstaten betrokken personen.

Er moet worden op gewezen dat het ENCS tot dusver in deze vergaderingen geen rol heeft gespeeld.

5.5.2. *Ervaren nadelen*

Volgens de Nederlandse autoriteiten zijn er nog flink wat knelpunten in verband met coördinatievergaderingen:

- De planning van de CV's (op verzoek van andere lidstaten) verloopt niet altijd vlot: de datum voor een CV wordt vaak op korte termijn vastgelegd, zonder dat met (mogelijke) Nederlandse deelnemers is overlegd over hun beschikbaarheid. Daardoor kan niet altijd de juiste persoon (in het bijzonder de verantwoordelijke officier van justitie) aan de CV deelnemen.
- Het doel van de CV is niet altijd duidelijk aangegeven (bijvoorbeeld het verlenen van rechtshulp, informatie), waardoor niet altijd de juiste personen aan de CV deelnemen en verdere uitvoering wordt vertraagd.
- Sommige CV's zijn overbodig, vooral die inzake bilaterale kwesties; in dat geval volstaat het dat Eurojust de betrokken partijen met elkaar in contact brengt of een bilaterale vergadering belegt.

5.5.3. *Suggesties*

Nederland heeft een aantal suggesties gedaan om de efficiëntie en de doeltreffendheid van de coördinatievergaderingen te verbeteren.

- Vertraging bij de uitvoering van tijdens CV's genomen beslissingen kan worden vermeden door duidelijker het doel van een CV aan te geven tijdens een niveau 2-bijeenkomst vóór de CV (het lijkt erop dat dit inmiddels bij Eurojust is ingevoerd).
- Eurojust moet zich kritischer opstellen over de soorten aangelegenheden waarmee het zich moet bezighouden of waarvoor CV's nodig zijn. Het NB is overigens zeer alert op dit punt.

5.6. Gebruikmaking van coördinatie op afroep

De leden van het NB verzekeren regelmatig een coördinatie op afroep. In de praktijk is het aantal oproepen zeer beperkt. Volgens de statistieken van 21 maart 2013 die Eurojust in de marge van het evaluatiebezoek heeft verstrekt, heeft de coördinatie op afroep in 2012 193 oproepen ontvangen. Aan 170 daarvan moest geen verder gevolg worden gegeven (redenen onbekend) en 23 werden behandeld. Vier van deze oproepen betroffen Nederland, en liepen binnen in het derde kwartaal van 2012. Er is geen informatie beschikbaar over de inhoud van de oproepen.

Teneinde de nationale autoriteiten op de hoogte te brengen van de coördinatie op afroep, wordt het nummer vermeld op de interne website van het OM en wordt het gebruik ervan aangemoedigd in bewustmakingssessies en officiële opleidingen over Eurojust.

5.7. Ervaringen met zaken in verband met de samenwerking tussen het ENCS en de nationale Europol-eenheid

Nederland heeft met dit soort zaken geen ervaringen opgedaan.

5.8. Conclusies

- Op basis van de door Eurojust verstrekte gegevens wordt van de coördinatie op afroep in het algemeen zeer beperkt gebruik gemaakt (in totaal 23 oproepen die werden behandeld, en 170 zonder verder gevolg). Er zij evenwel op gewezen dat Nederland het hoogste aantal geslaagde oproepen ontving, namelijk vier. Dit toont aan dat de dienst werkt (ook al kunnen er geen conclusies worden getrokken over de inhoud van de oproepen).
- Blijkens de tijdens het bezoek ter plaatse gehouden gesprekken zijn de IRC's te weinig op de hoogte van het bestaan van de coördinatie op afroep. Een van de redenen voor het lage aantal oproepen voor coördinatie op afroep kan zijn dat, medegezien de nabijheid van Eurojust, de meeste bij een strafzaak betrokken justitiële actoren reeds op de hoogte zijn van wie er gecontacteerd moet worden.

- Het feit dat alle officieren van justitie van het NB deelnemen aan de coördinatie op afroep moet als een goede praktijk worden beschouwd.
- Het feit dat het EJM verschillende contactpunten heeft bij het ministerie van Veiligheid en Justitie, het OM en de IRC's, alsook dat het over één rechter beschikt die zijn ambt uitoefent, lijkt een verrijking van het systeem. Het lijkt erop dat buitenlandse rechters liever de rechter bij het gerechtshof contacteren in plaats van de officier van justitie of het ministerie. De deskundigen hebben ook nota genomen van de voordelen van het netwerk van de EJM-contactpunten in Nederland; een en ander vloeit voort uit het feit dat het plaatsvervangend nationale lid van Eurojust en de officier van justitie in het IRC bij het EJM-systeem betrokken zijn. De deskundigen waarderen ook de efficiëntie en de nauwe samenwerking tussen het EJM zelf en Nederland.
- Het toewijzen van zaken aan het EJM of aan Eurojust moet worden verbeterd. Er zijn in Nederland geen specifieke documenten beschikbaar over de keuze tussen het EJM of Eurojust. In het algemeen worden bilaterale kwesties aan het EJM toegewezen en meer ingewikkelde, multilaterale kwesties aan Eurojust. In de praktijk wordt de keuze mede bepaald door de mate waarin men met de instanties vertrouwd is en de eerdere ervaringen ermee.
- De deskundigen zijn zich ervan bewust dat er geen formele criteria zijn om zaken te "verdelen" tussen Eurojust en het EJM. Tegelijk hebben zij tijdens het evaluatiebezoek de indruk gekregen dat de positie van Eurojust in Nederland voor de beroepsbeoefenaars meer betekent en gewaardeerd wordt dan de rol van het EJM. Dit kan worden verklaard door de nabijheid van de zetel van Eurojust.
- Het feit dat Eurojust vergaderfaciliteiten, veilige communicatiekanalen en bemiddelingscontacten kan bieden, wordt als zeer gunstig aangemerkt.

- Aangezien er geen betrouwbare statistieken voorhanden zijn, is het voor de deskundigen moeilijk in te schatten of de capaciteit van het EJM volledig wordt benut. Er kan niet worden bepaald of een contactpunt in zijn EJM-hoedanigheid is gecontacteerd dan wel of het contactpunt toch al bekend was omdat het bijvoorbeeld een officier van justitie betrof die werkzaam is in het IRC. Zie ook de punten 5.3 en 5.4.
- De samenwerking tussen Eurojust en Europol is voor de Nederlandse autoriteiten van essentieel belang, en krijgt veel aandacht. Nederland vindt dat Europol een meerwaarde biedt bij de ondersteuning van de informatie-uitwisseling en de afhandeling van specifieke kwesties betreffende inlichtingenanalyse. Op EU-niveau is men het evenwel niet eens over de rol van Europol bij de behandeling van RHV's. Het NB en het NB bij Europol werken op dit ogenblik aan een MoU om te verduidelijken wanneer een van de bureaus moet worden ingeschakeld en om te bepalen welke politiecapaciteit er zal nodig zijn. Dit kan als een goede praktijk worden beschouwd. Het Europol-bureau wordt altijd uitgenodigd voor door het NB georganiseerde coördinatievergaderingen.

6. SAMENWERKING

6.1. Samenwerking met andere EU-agentschappen

Op basis van de door de Nederlandse autoriteiten in de vragenlijst verstrekte informatie, is in de praktijk geen ervaring opgedaan in zaken waarbij OLAF of andere EU-agentschappen dan Europol waren betrokken. Er wordt voortdurend naar samenwerking met de nationale Europol-eenheid gestreefd. De nationale Europol-eenheid informeert het NB bij Eurojust vaak over zaken die op justitieel niveau coördinatie behoeven, of over het faciliteren van RHV's. Omgekeerd erkent het NB bij Eurojust dat Europol een cruciale rol kan spelen in de voorbereidende fasen van een groot onderzoek en bij uitwisseling van operationele informatie die daaruit voortvloeit. Daarom wordt ervoor gezorgd dat beide eenheden regelmatig samenkomen om het werkproces en de hangende zaken te bespreken.

Wat de zaakbehandeling betreft, pleit het NB bij Eurojust sterk voor een beleid waarbij de met de zaak belaste officier van justitie ervoor zorgt dat de tijdens het onderzoek vergaarde informatie met Europol wordt gedeeld. Het is vast beleid voor het NB bij Eurojust om altijd Europol uit te nodigen voor de CV's die het belegt.

Voorts zijn beide bureaus gezamenlijk verantwoordelijk voor het organiseren van de Europol-Eurojust-opleiding die tweemaal per jaar door het SRR wordt aangeboden. Europol en Eurojust treden om beurten op als gastheer voor de deelnemende magistraten, waaronder officieren van justitie, en beide bureaus geven presentaties.

Nederland is bezig met de implementatie van de EU-beleidscyclus inzake georganiseerde criminaliteit (implementatie begonnen in 2012), die van 2014 tot en met 2018 een volledige cyclus zal beslaan. Voor elke strategische doelstelling worden operationele plannen (OP's) opgesteld en zogenaamde EMPACT-projecten uitgevoerd. De nationale implementatie van de EU-beleidscyclus heeft ook gevolgen voor de samenwerking met Eurojust, dat van bij het begin een bijdrage zal leveren door de lidstaten deskundigheid inzake wetgeving aan te bieden, justitiële processen te coördineren en GOT's op te zetten.

Nederland heeft ervoor gekozen om zich op het gebruik van de EMPACT-projecten toe te leggen. Nederland was mede-organisator van onder meer EMPACT-projecten betreffende synthetische drugs, mensenhandel en containervervoer van goederen. Inzake mensenhandel zijn strategische doelstellingen bepaald, waarbij bij voorrang GOT's zullen worden ingezet, meer gezamenlijke opsporingen en vervolgingen zullen worden uitgevoerd en tot slot een multidisciplinaire interventie-strategie zal worden versterkt waarin de diensten op het gebied van immigratie, grenscontrole, sociale zaken, werkgelegenheid, belastingen, gemeenten, politie en vervolging zullen worden gecombineerd. De multilaterale aanpak van Nederland in het kader van EMPACT-projecten zorgt ervoor dat Nederland een van de pioniers is in het operationaliseren van EMPACT.

6.2. Samenwerking met derde staten

6.2.1. *Beleid wat betreft de betrokkenheid van Eurojust*

De zaken die door de Nederlandse autoriteiten aan Eurojust worden toegewezen hebben nagenoeg uitsluitend betrekking op samenwerking met autoriteiten van andere EU-lidstaten. Er zijn een paar uitzonderingen, met name grote fraudezaken die worden onderzocht door het Functioneel Parket dat zich toelegt op zware fraudegevallen en milieucriminaliteit. Deze zaken hadden duidelijk een grensoverschrijdende EU-dimensie, maar van bij het begin was evenzeer duidelijk dat coördinatie met niet-EU-lidstaten essentieel zou zijn.

Wanneer het toepasselijke rechtskader geen rechtstreekse contacten tussen beroepsoefenaars toelaat (Tweede aanvullend protocol bij het Verdrag van 1959) komt de medewerking aan dit soort zaken tot stand in overleg met de bevoegde diensten van het ministerie voor Veiligheid en Justitie. Tot dusver hebben de Nederlandse autoriteiten altijd kunnen deelnemen aan zaken waarbij niet-EU-lidstaten waren betrokken.

6.2.2. *Meerwaarde van een beroep op Eurojust*

De samenwerking in zaken waarbij niet-EU-lidstaten zijn betrokken, wordt door de met de zaak belaste officieren van justitie die met Eurojust samenwerken zeer gewaardeerd. Er zijn drie redenen voor de vastgestelde behoefte om derde landen bij deze zaken te betrekken.

- Ten eerste: verdachten in fraudezaken maken bij hun misdrijven vaak gebruik van off-shore bankrekeningen en off-shore juridische entiteiten. De samenwerkingsovereenkomsten tussen Zwitserland en de VS worden derhalve zeer gewaardeerd. Bij grote fraudezaken die door de Nederlandse autoriteiten aan Eurojust werden toegewezen, waren beide landen betrokken.
- Ten tweede: Nederland wordt als belangrijk doorvoerland voor illegale goederen doorgaans via Eurojust bevraagd door EU-landen waarvoor deze illegale goederen bestemd zijn. Voor Nederland verhoogt de samenwerking met de bronlanden de impact van hun gezamenlijke wetshandhavingsinspanningen. In de zeldzame gevallen dat bronlanden uit Latijns-Amerika en Noord-Afrika aanwezig waren op CV's, werd gewaardeerd dat door een gecoördineerde actie een bijna volledige aanvoerketen van drugs kon worden aangepakt.
- Ten derde: het is dienstig gebleken dat de EU-lidstaten aan de buitengrens van de EU goede werkafspraken met naburige derde landen onderhouden. Dat geldt in dit verband met name voor zaken waarbij Italië-Albanië en Oostenrijk-Servië betrokken zijn.

Ofschoon bij Eurojust de samenwerkingsmogelijkheden met niet-EU-lidstaten per geval dienen te worden beoordeeld, vooral als er met Eurojust geen formeel samenwerkingskader bestaat, toont de praktijk aan dat wanneer derde landen daadwerkelijk deelnemen, dit een aanzienlijke meerwaarde voor de zaken oplevert.

6.3. Praktische ervaring van het EJM

6.3.1. Samenwerking tussen het Nederlandse lid en het EJM

In de antwoorden op de vragenlijst wijst Nederland erop dat de hierboven omschreven persoonlijke band tussen de IRC's en de CP's bij het EJM in Nederland voor frequente contacten zorgt tussen het NL en het EJM-netwerk. Regelmatig wordt besproken of een specifieke zaak bilateraal door een IRC moet worden afgehandeld dan wel of Eurojust moet worden ingeschakeld.

Daarenboven is het plaatsvervangend NL een van de twee NC's voor het EJM, waardoor zij nog verder betrokken zijn bij de werkzaamheden van het EJM en Eurojust in Nederland. Het voorzitterschap van het Eurojust-team "EJM en Verbindingsmagistraten" heeft voor nauwe banden met het EJM-secretariaat gezorgd.

De betrokkenheid van EJM-contactpunten bij het werk van de IRC's of bij het werk van het NB bij Eurojust zorgt ervoor dat moeilijk kan worden bepaald of een contact met een EJM-contactpunt of met een NC plaatsvindt in het kader van het EJM dan wel omgekeerd. Dit integratieniveau wordt in de praktijk als een groot voordeel ervaren, en voorkomt dat onnodig van de ene naar de ander autoriteit wordt verwezen.

6.3.2. Middelen van de Nederlandse EJM-contactpunten

Er worden geen bijzondere middelen ter beschikking gesteld. De meeste CP's kunnen hun EJM-taken vervullen op basis van hun functie. De vergaderingen worden evenwel centraal via de verantwoordelijke NC gefaciliteerd, en de CP's kunnen zo veel als mogelijk EJM-bijeenkomsten in andere lidstaten bijwonen.

6.3.3. Operationele prestaties van EJM-contactpunten

Alle IRC's zijn tot CP's bij het EJM benoemd en hebben vanuit die functie regelmatig contact met elkaar. De contactpunten voeren hun opdracht uit en kunnen derhalve stelselmatig informatie met andere autoriteiten uitwisselen.

6.3.4. Ervaring met de EJM-website en de instrumenten daarvan

Het EJM is samengesteld uit beroepsbeoefenaars. Het ontwerpen en aanpassen van de website en de instrumenten daarvan gebeurt op basis van hun ervaringen en wensen, maar ook op basis van bijdragen van andere agentschappen in de lidstaten. Nederland staat met andere woorden positief tegenover de website en de instrumenten daarvan.

6.4. Conclusies

- In de meeste gevallen zijn de EJM-contactpunten in Nederland bij taken in verband met Eurojust-activiteiten betrokken, of via IRC's bij zaken betreffende internationale criminaliteit. Het EJM wordt als nuttig beschouwd omdat het een netwerk van en voor beroepsbeoefenaars is. In feite zijn alle IRC's de EJM-contactpunten. Er wordt vaak beroep gedaan op het EJM in eenvoudige en bilaterale zaken, bijvoorbeeld bij herinneringen voor de uitvoering van RHV's. Derhalve lijkt het EJM in de praktijk goed te functioneren.
- De Nederlandse autoriteiten hadden graag enige follow-up gezien van het document over de toewijzing van zaken aan Eurojust of het EJM dat onder het Deense voorzitterschap is opgesteld. De Nederlandse autoriteiten zijn van oordeel dat er in het algemeen te veel kleine bilaterale zaken aan Eurojust worden toegewezen in plaats van aan het EJM.
- Het Nederlands bureau bij Eurojust werkt regelmatig met het EJM samen. Het plaatsvervangend nationale lid van het nationaal bureau is tevens het EJM-contactpunt. Alle ondervraagde beroepsbeoefenaars vinden het feit dat zij met slechts één nummer tegelijk Eurojust en het EJM kunnen bereiken een verbetering die hun werk eenvoudiger maakt.
- Twee maal per jaar komen alle contactpunten en de tools correspondenten bijeen om diverse EJM-aangelegenheden te bespreken.
- De plenaire vergaderingen van het EJM worden van essentieel belang geacht om persoonlijke contacten tot stand te brengen tussen contactpunten uit alle lidstaten.
- De Nederlandse autoriteiten hebben een positief oordeel over alle EJM-tools. De Atlas wordt het vaakst gebruikt. Het is van cruciaal belang dat de Atlas continu wordt geactualiseerd. Dat valt onder de verantwoordelijkheid van de tools correspondent.
- De Nederlandse autoriteiten vinden meer continuïteit bij de EJM-contacten in andere lidstaten wenselijk. Er is veel verloop, wat stabiele persoonlijke contacten bemoeilijkt. De Nederlandse autoriteiten hebben onderstreept dat het van belang is de contactpunten te kiezen op basis van de taalvaardigheden en de beschikbaarheid.

7. SPECIALE OPSPORINGSTECHNIEKEN

7.1. Gecontroleerde aflevering (artikel 9 quinquies, onder a))

De gecontroleerde aflevering is een speciale opsporingstechniek die gebruikt wordt ter ondersteuning van bepaalde infiltratieacties, en die in de meeste lidstaten de instemming van een gerechtelijke autoriteit vereist. Het kan zowel goederen- als personenvervoer betreffen.

In artikel 226 g van het WvSr is bepaald dat de officier van justitie gemachtigd is een bevel tot observatie te geven. In de praktijk wordt een bevel tot observatie altijd samen met een bevel tot gecontroleerde aflevering gegeven. Ook een bevel voor uitstel van inbeslagneming (gecontroleerde aflevering) wordt conform artikel 126ff van het Nederlandse Wetboek van Strafvordering door de officier van justitie gegeven. De aanwijzing inzake opsporingsbevoegdheden en de aanwijzing inzake het verzoek tot wederzijdse rechtshulp bij grensoverschrijdende observatie, stellen nadere regels voor de toepassing van de twee genoemde bevoegdheden.

Het nationaal lid heeft de bevoegdheid om gecontroleerde afleveringen toe te staan of te coördineren nog niet uitgeoefend. De bovenstaande regels zouden in ieder geval van toepassing zijn. Hetzelfde geldt voor de bevoegde autoriteiten die tot dusver geen zaken aan Eurojust hebben toegewezen om een gecontroleerde aflevering in een andere lidstaat te volgen.

7.2. Deelname van nationale leden aan gemeenschappelijke onderzoeksteams (artikel 9 septies)

7.2.1. *Praktijkervaring*

Overzicht van de GOT's waaraan Nederland heeft deelgenomen en waarbij Eurojust is ingeschakeld

- Aantal zaken die Nederland in de periode januari 2011-december 2012 aan Eurojust heeft toegewezen en waarin het uitdrukkelijk om samenwerking door middel van een GOT heeft verzocht: tien. Het eerste multilaterale GOT is opgezet in 2012.
- Aantal deelnames in een GOT door middel van Eurojust in the periode 2005-2012: 31.

Diverse ervaringen

Het Landelijk Parket Zwolle heeft in 2012 met het Verenigd Koninkrijk en Bulgarije GOT's opgezet ter bestrijding van de georganiseerde internationale mensenhandel. Eurojust heeft daarvoor financiële middelen ter beschikking gesteld. Via de rechtbank van Maastricht is sinds 2006 deelgenomen aan vier GOT's - drie in samenwerking met België en één in samenwerking met België en Duitsland. Voor die GOT's zijn geen financiële middelen van de EU vrijgemaakt, en er zijn geen verzoeken daartoe ingediend. Het GOT wordt als een zeer nuttig instrument voor de samenwerking beschouwd.

Het opzetten van een GOT kan een verstrekkend en tijdrovend proces zijn, maar in de praktijk bleken de resultaten na het afsluiten van de eerste GOT's beter dan verwacht, deels door de goede ondersteuning vanwege Eurojust. Er zijn vele voordelen aan het inzetten van GOT's:

- de mogelijkheid om rechtstreeks onderzoekshandelingen te verrichten, om dwangmaatregelen te verzoeken en informatie binnen het GOT uit te wisselen zonder afzonderlijke RHV's te moeten indienen;
- de teamleden kunnen aanwezig zijn wanneer in het andere land de opsporingshandelingen zoals doorzoekingen en verhoren plaatsvinden;
- het GOT biedt de mogelijkheid om lokale opsporingshandelingen te coördineren en gespecialiseerde kennis uit te wisselen;
- het nauwe contact tussen de deelnemende landen (uitbreiding van het netwerk);
- een GOT is een vorm van Europese samenwerking die deels mogelijk wordt gemaakt door subsidies van Eurojust; een GOT biedt landen met een klein budget een oplossing voor grootschalige opsporingen.

Tot slot zij er in dit verband op gewezen dat door de internationale organisatie van het OM snel een besluit kan worden genomen over het opzetten van een GOT, hetgeen een belangrijk praktisch voordeel is gebleken²¹.

²¹ Aanwijzing internationale gemeenschappelijke onderzoeksteams (2008A007), aangenomen op 11 februari 2008. De geldigheidsduur is inmiddels verlengd tot en met 31 augustus 2013.

Er blijft evenwel nog een aantal hinderpalen die het potentieel van dit instrument fnuiken.

- De prioriteiten inzake strafzaken zijn niet in alle lidstaten dezelfde. In Nederland is het de stuurgroep die in samenwerking met de hoofdofficier van justitie bepaalt welke zaken er worden behandeld indien het zaken betreft die aanzienlijke middelen vereisen. De zaakkeuze zal gebaseerd zijn op de voortschrijdende praktijk en op diverse criteria, zoals eerder in dit verslag reeds is vermeld (3.1):

Aan de andere kant kunnen de Nederlandse autoriteiten een aantal zaken niet opnemen, ook al zou het voor de aanvragende LS nuttig zijn om door te gaan en een GOT in te zetten.

- Het feit dat tussen de lidstaten te weinig informatie wordt gedeeld en geanalyseerd, is wellicht een hinderpaal voor het opzetten van een GOT, alsook misverstanden die voortvloeien uit de verschillen tussen de rechtsstelsels van de lidstaten.

Nederland heeft er ook op gewezen dat de financiering van GOT's moet worden gehandhaafd. Elk jaar wordt er voor de financiering van GOT's aanzienlijk meer geld uitgetrokken²². Voor sommige lidstaten is deze ondersteuning van cruciaal belang en kan er zonder deze middelen geen GOT worden ingezet.

7.2.2. *Meerwaarde*

Europol en Eurojust kunnen een onderzoeksteam ondersteunen door bijvoorbeeld faciliteiten en financiële compensaties aan te bieden, GOT-documenten digitaal beschikbaar te stellen, veilige kanalen voor de informatie-uitwisseling beschikbaar te stellen, informatie over internationale samenwerking aan te bieden en door in verschillende landen te bemiddelen in de contacten tussen de opsporingsdiensten. Ze hebben een hoofdzakelijk ondersteunende rol, en leggen zich met name toe op de uitwisseling en analyse van informatie. Door zijn deelname kan Eurojust een belangrijke faciliterende rol spelen, bijvoorbeeld in het verkrijgen van EU-middelen ter financiering van GOT's, ofschoon de procedure ondanks de belofte dat ze zou worden gestroomlijnd, nog steeds een aanzienlijke administratieve last is. Bij een van de in Maastricht ingezette GOT's is een nationaal lid betrokken om ervoor te zorgen dat de EU financiële ondersteuning zou kunnen bieden.

²² EUR 265 161 in 2010 tot EUR 815 886 in 2012.

7.2.3. Deelname aan een GOT dat deels op Nederlands grondgebied wordt ingezet

De deelname van nationale leden aan een GOT dat deels op Nederlandse grondgebied wordt ingezet, ligt over het algemeen in de lijn van de verwachtingen, met name wat betreft het bemiddelen in contacten tussen opsporingsdiensten in de verschillende landen.

7.3. Overige speciale opsporingstechnieken (SOT's)

In de zaken van ernstige vormen van georganiseerde criminaliteit die onder de bevoegdheid van Eurojust vallen, wordt het volledige spectrum van opsporingstechnieken ingezet. Onder meer telefoontaps, infiltratie, gecontroleerde aflevering en elektronische waarneming worden vaak door de politie gebruikt in zaken die Nederland aan Eurojust toewijst. De Nederlandse autoriteiten hebben evenwel duidelijk gesteld dat noch het nationaal lid, noch de overige leden van het NB op enig moment betrokken zijn bij het verlenen van de toestemming voor en de inzet of het operationeel beheer van deze technieken. Dit is een exclusieve bevoegdheid van de officier van justitie die met de zaak is belast en van de politiedienst.

7.4. Conclusies

- De Nederlandse autoriteiten zijn regelmatig bij GOT's betrokken. Nederland heeft in de periode 2005-2012 deelgenomen aan 31 hoofdzakelijk bilaterale GOT's waarbij Eurojust was betrokken,
- Volgens de Nederlandse autoriteiten vormt het betrekken van Eurojust bij GOT's een aanzienlijke meerwaarde. Ook Europol heeft als deelnemer aan GOT's een rol te vervullen, aangezien informatie-uitwisseling zeer belangrijk is voor het welslagen van een GOT. Er wordt gewerkt aan een memorandum van overeenstemming tussen het NB bij Eurojust en Europol.
- Een beroepsbeoefenaar wees op de mogelijkheid om GOT's in te zetten voor de ontneming van vermogensbestanddelen.

- De beroepsbeoefenaars met wie tijdens het evaluatiebezoek is gesproken, wezen erop dat hun ervaringen met Eurojust, bijvoorbeeld in GOT's en tijdens coördinatievergaderingen, in het algemeen zeer positief waren. De financiering van GOT's wordt als zeer belangrijk ervaren en als een van de redenen waarom zij Eurojust contacteren. De procedure om financiering voor GOT's aan te vragen wordt als omslachtig en te traag ervaren. Het faciliteren of vereenvoudigen van deze procedure zou worden toegejuicht.
- De mogelijkheid om GOT's te financieren wordt als een groot voordeel beschouwd en stelt de Nederlandse autoriteiten in staat om aan GOT's deel te nemen, ook indien er geen nationale middelen beschikbaar zijn.
- Indien de financiering van GOT's wordt stopgezet, zal volgens de Nederlandse autoriteiten het aantal GOT's in de toekomst sterk dalen.
- Ter zake van de grensoverschrijdende observatie is er via de bevoegde officier van justitie een goede coördinatie tussen het Landelijk Coördinatiepunt Grensoverschrijdende Observatie (LCGO) en het Nederlandse bureau bij Eurojust.

8. OPLEIDING EN BEWUSTMAKING

8.1. Het gebruik van Eurojust en het EJM bevorderen

8.1.1. Opleiding

Voor de opleiding tot officier van justitie geldt het zogenaamde vergunningsstelsel met opleidingsvignetten. Dit betekent onder meer dat alle officieren van justitie verplicht zijn drie cursussen op het gebied van internationale samenwerking te volgen, te weten: een basisopleiding internationale samenwerking, een voortgezette opleiding internationale samenwerking en een opleiding internationale uitwisseling van informatie. Alle opleidingen worden verstrekt door het SSR. In de twee laatstgenoemde opleidingen wordt uitvoerig ingegaan op de betekenis, de werking en de website van het EJM. Ook rechters, en juristen en medewerkers bij het LP volgen deze opleidingen. De EJM-contactpunten, officieren van justitie bij de IRC's en vertegenwoordigers van het NB zijn steeds aanwezig als opleiders. Voorts zijn de officieren van justitie die gespecialiseerd zijn in internationale rechtshulp (IR-officieren) verplicht om binnen de regeling van de opleidingsvignetten een aanvullende opleiding te volgen op het gebied van internationale samenwerking en rechtshulp. Er moet onder meer een opleiding Eurojust/Europol worden gevolgd. Op aanbeveling van het SSR is het mogelijk om een EJM-opleiding te volgen. Tot slot wordt jaarlijks in samenwerking met de Belgische en Duitse autoriteiten een tweedaagse opleiding over operationele samenwerking georganiseerd.

8.1.2. Overige maatregelen

Het College van Procureurs-Generaal beheert de interne website van het OM, waar uitvoerige praktische en juridische informatie te vinden is over Eurojust en het NB. Via ZoOM is op de interne website van het OM een brochure over Eurojust²³ beschikbaar.

²³ “Eurojust – Inbedding in & meerwaarde voor het Openbaar Ministerie“.

Voorts nemen leden van het bureau regelmatig deel aan vergaderingen van de in internationale zaken gespecialiseerde officier van justitie. Aangezien de noodzaak van permanente bewustmakingssessies is erkend, heeft het NB een programma²⁴ opgezet waarin alle parketten in Nederland zullen worden bezocht. Tijdens de vergaderingen met senior officieren van justitie ter zake van ernstige vormen van criminaliteit presenteert het NB zaken en bespreekt het de samenwerking met dat specifieke parket.

Aangezien de zetel van Eurojust in Nederland is gevestigd, ontvangt het Nederlandse bureau een groot aantal groepen voor een bezoek aan het Eurojustgebouw. Vorig jaar alleen al werden de Politieacademie, de Amsterdamse politie en de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD) ontvangen en werden er twee gecombineerde opleidingen politie/vervolgving georganiseerd. Voorts was het bureau gastheer voor zes gezamenlijke internationale-Nederlandse seminars voor beroepsbeoefenaars die georganiseerd werden door het SSR, het EJTN en de Franse ambassade.

Hierna volgt een overzicht van alle in 2012 door het NB georganiseerde bezoeken en opleidingen. De onderstreepte evenementen zijn ontwikkeld in het kader van het SRR/het EJTN. De zes gezamenlijke opleidingen vonden plaats op 16/3, 29/5, 10/9, 5/10, 9/10 en 15/11 in 2012. Het bezoek van de laatste groep werd uiteindelijk geregeld door het Franse bureau, op verzoek van het NB.

12/1	<u>opleiding van het SSR (bij het parket Amsterdam)</u>
5/3	bezoek van de NHL Hogeschool (Toegepaste wetenschappen)
16/3	<u>Bijdrage aan SRR-opleiding Comparative Law the Netherlands - Italy</u>
29/3	<u>Bijdrage aan SRR-opleiding Internationaal</u>
12/4	bezoek van de Politieacademie
19/4	bezoek van de Politieacademie
15/5	bezoek van de Universiteit van Tilburg
29/5	<u>SRR-opleiding Europol-Eurojust</u>
3/7	bezoek van de Politieacademie
10/9	<u>SRR-opleiding Europol-Eurojust</u>
5/10	<u>Bijdrage aan SRR-seminar NL/FR</u>

²⁴ Zie het Eurojust Road Show Programme en de omschrijving van het project.

- 9/10 bezoek van de FIOD (Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst)
Internationale deskundigengroep
- 9/10 bezoek van EJTN/SRR PL/ES/IT
- 9/10 Bijdrage aan SRR-opleiding Internationaal
- 18/10 opleiding door EACS (European Academy for Corporate Security)
- 15/11 opleiding door het SSR (Amsterdam)
- 15/11 bezoek van het EJTN/SRR FR/NL
- 15/11 bezoek door CEPOL - politieambtenaren
- 31/10 bezoek door beleidsambtenaren van het ministerie voor Veiligheid en
Justitie

Zoals eerder gemeld organiseren de nationale bureaus van Europol en Eurojust samen tweemaal per jaar een opleiding voor magistraten. Voorts neemt het NB bij Eurojust in 2013 deel aan een aantal seminars voor magistraten van de Euroregio Maastricht-Aken-Luik (het zogenaamde Phoenix-project). De Nederlandse autoriteiten verklaren dat de huidige justitiële en politieke regelingen in die regio (BES en EPICC) zeer doeltreffend zijn en dat daarom zorgvuldig zal worden bekeken hoe Eurojust deze instellingen bij hun zaakbehandeling kan ondersteunen.

De Afdeling Internationale Rechtshulp in Strafzaken - AIRS) van het ministerie voor Veiligheid en Justitie geeft wekelijks een nieuwsbrief uit over de ontwikkelingen in de internationale samenwerking in strafzaken; alle officieren van justitie en politieambtenaren die werkzaam zijn bij een IRC ontvangen deze nieuwsbrief. Indien er relevante juridische ontwikkelingen plaatsvinden, worden die meestal via deze nieuwsbrief aangekondigd.

De regelmatige vergaderingen van de gespecialiseerde officieren van justitie, waaraan het NB bij Eurojust deelneemt, is een van de andere belangrijke kanalen waarlangs informatie over ontwikkelingen inzake Eurojust en het EJM worden gedeeld.

Overige berichten (uitnodigingen voor seminars, resultaten van vragenlijsten, strategische producten van Eurojust) worden gewoonlijk rechtstreeks aan de verantwoordelijke officier van justitie of het nationale CP gezonden.

Voorts komen de nationale EJM-CP's regelmatig bijeen om de werking van het netwerk en de ontwikkelingen bij Eurojust en het EJM te bespreken.

8.2. Specifieke opleiding voor nationale leden en EJN-contactpunten

Er is geen specifieke opleiding voor leden van het bureau of EJN-contactpunten. Als de EJN-CP's worden evenwel alleen in internationale samenwerking gespecialiseerde officieren van justitie aangesteld. Om binnen het OM een specialisatie te verkrijgen moet de eerder vermelde vergunning worden gehaald. Het vergunningssysteem schrijft voor dat bij het SRR een aantal specifieke opleidingen in verband met de specialisatie moet worden gevolgd. Om de specialisatie in internationale samenwerking (IR-officier) te behalen dient de officier van justitie tien specifieke opleidingen op het gebied van internationale samenwerking te volgen, waaronder opleidingen over Eurojust en Europol. In de praktijk kan een officier van justitie in een gespecialiseerde functie worden aangesteld voordat aan alle voorwaarden van de vergunning is voldaan. In dat geval moeten de opleidingen zo spoedig mogelijk alsnog worden gevolgd.

8.3. Conclusies

- De deskundigen hebben vastgesteld dat er op het gebied van internationale samenwerking een aantal opleidingen zijn georganiseerd. Alle officieren van justitie moeten die opleidingen volgen. Voorts moeten de in internationale rechtshulp gespecialiseerde officieren van justitie een aanvullende opleiding volgen. Daarnaast wordt twee maal per jaar een gezamenlijke opleiding Eurojust-Europol aangeboden waarbij het Nederlands bureau bij Eurojust en dat bij Europol betrokken zijn. De basisopleiding die alle officieren van justitie volgen, bevat een opleiding over het EJN. Deze opleiding is verplicht voor officieren van justitie. Ook rechters, juristen en medewerkers volgen deze opleidingen.
- De leden van het NB bij Eurojust spreken de autoriteiten actief aan om de mogelijkheden van ondersteuning door Eurojust ruime bekendheid te geven. Dit wordt vergemakkelijkt omdat Eurojust in Nederland is gevestigd. Het NB bij Eurojust heeft een "Roadshow"-programma opgezet waarmee de lokale parketten zullen worden bezocht om Eurojust te promoten, zaken te presenteren en de samenwerking met de specifieke dienst van het openbaar ministerie te bespreken.
- Een opleiding over Eurojust is slechts verplicht voor officieren van justitie die gespecialiseerd zijn in internationale rechtshulp.
- Op de internetsite van het OM is nadere informatie over Eurojust beschikbaar.

9. ALGEMENE OPMERKINGEN EN SLOTOPMERKINGEN

9.1. Algemene oordeel van Nederland

Nederland is zeer trots als gastheer van de zetel van Eurojust in Den Haag, en hoopt deze functie in de toekomst te kunnen voortzetten. Daarom precies wordt er geïnvesteerd in een nieuw gebouw voor Eurojust. In het optimaliseringsproces van de reeds nauwe samenwerking tussen Eurojust en Europol, is gebleken dat het aanbod van Nederland voor een nieuw hoofdkantoor van Eurojust dit proces ondersteunt. In 2010 is Eurojust definitieve huisvesting aangeboden in een vergelijkbaar gebouw, op een steenworp afstand van het Europolgebouw. Het nieuwbouwproject voor Europol heeft inmiddels de ontwerpfasen bereikt, en eind 2013 zal een aanbesteding tot uitvoering van het project worden uitgeschreven. Vooruitlopend op een mogelijke groei van de organisatie is in 2012 het aan het toekomstige gebouw grenzend perceel verworven. De huisvesting voorziet in passende kantoren die de steeds nauwere samenwerking tussen Eurojust en Europol zullen schragen.

De Nederlandse autoriteiten wijzen erop dat zij zeer gehecht zijn aan de meerwaarde die Eurojust heeft gebracht in de verbetering van de justitiële samenwerking tussen de lidstaten in hun strijd tegen georganiseerde criminaliteit en terrorisme. Meer dan ooit mag het belang van het positieve effect dat Eurojust alleen al door te bestaan heeft gehad, namelijk mensen uit verschillende lidstaten samenbrengen en netwerken van wetshandhavingsambtenaren creëren, niet worden onderschat en moet het los worden gezien van de daadwerkelijke operationele resultaten hiervan in de afgelopen jaren. Nederland waardeert in dezelfde mate de rol van Eurojust met betrekking tot het netwerk van GOT's en het Genocidenetwerk,

Naast de gewaardeerde rol die Eurojust van oudsher heeft vervuld bij het coördineren en faciliteren van de justitiële samenwerking, is het dienstig om ook de aandacht te vestigen op een andere rol. Nederland heeft in 2009 bij Eurojust een zaak geopend in verband met piraterij in de Golf van Aden. Daarin werd afgesproken dat Eurojust een GOT zou opzetten waaraan het zelf zou deelnemen. Dat GOT is een groot succes geworden. Nederland heeft in die zaak het voortouw genomen door regelmatig bij Eurojust CV's te organiseren waar met alle betrokken Europese landen ook andere piraterijzaken werden besproken. In 2012 is besloten dat Eurojust een Maritime Piracy Judicial Monitor (MPJM) zou opstellen.

De Nederlandse officier van justitie die het Nederlands onderzoek betreffende piraterij leidt, is lid van de adviesraad van het MPJM. De ondersteuning van Eurojust is van onschatbare waarde gebleken tijdens lopende Nederlandse zaken en Nederland heeft als teken van waardering het initiatief genomen om van Eurojust het enige informatiecentrum te maken voor beroepsbeoefenaars op dit gebied. Het is zeer goed denkbaar dat Eurojust op andere gebieden van internationale criminaliteit een soortgelijke rol zal gaan spelen.

De Nederlandse autoriteiten geven evenwel aan dat Eurojust nog ruimte heeft om zijn eigen potentieel ten volle te benutten en daarom, alsook in het kader van deze ronde van wederzijdse evaluatie, vindt Nederland de aanbevelingen van de andere lidstaten aan Eurojust, in het bijzonder die van België, zeer waardevol voor een nadere bezinning en bespreking in de aanloop naar een nieuwe Eurojustverordening.

De Nederlandse autoriteiten geven evenwel toe dat er bij de nationale autoriteiten enige terughoudendheid is om hun zaken aan Eurojust toe te wijzen. De vrees bestaat dat dit extra werk zal meebrengen, meer administratieve capaciteit zal vergen en dat dit de vrijheid van de besluitvorming in het kader van het zogenaamde opportuniteitsbeginsel zal beperken. Al bij al verklaren de tastbare resultaten en successen in vele aan Eurojust toegewezen operationele zaken waarom het aantal (ingewikkelde) zaken dat aan het NB wordt toegewezen nog steeds toeneemt en het gerucht heeft zich verspreid dat Eurojust daadwerkelijk nuttig kan zijn voor grensoverschrijdende onderzoeken en vervolgingen. Met name het feit dat door Eurojust een dialoog met buitenlandse ambtgenoten mogelijk is en aanzienlijk vergemakkelijkt wordt, en dat concurrerende nationale belangen verzoend kunnen worden, onderscheidt de organisatie van alle andere.

9.2. Verdere suggesties van Nederland

- De implementering van het huidige rechtskader dient absolute voorrang te krijgen op nieuwe wetgevingsinitiatieven, onder meer op de mogelijke invoering van nieuwe en bijzondere bindende bevoegdheden. Op dit ogenblik en in afwachting van het resultaat van de lopende zesde wederzijdse evaluatieronde, heeft Nederland er geenszins behoefte aan dat dit soort bindende bevoegdheden voor het College of de NL's worden ingevoerd.

- Bovendien is het voor de operationele doeltreffendheid van Eurojust van cruciaal belang dat de interne structuur van Eurojust wordt verbeterd.
- Artikel 13 van het Eurojustbesluit moet worden gewijzigd om voordeel te trekken uit de huidige rol van Europol bij het verzamelen en analyseren van informatie, en de administratieve druk op de nationale autoriteiten te beperken, met inachtneming van technische oplossingen zoals die welke op het EPOC IV-project zijn gebaseerd.
- Als Eurojust de lidstaten ondersteunt bij de grensoverschrijdende onderzoeken en met name bij GOT's, moet de instantie over voldoende middelen beschikken. Waar de ernst en de toenemende intensiteit van de samenwerking reeds kunnen worden erkend, kan worden verwacht dat Eurojust de komende jaren vaker zal worden ingeschakeld. Dit betekent dat de bezetting van alle bureaus toereikend moet zijn en dat er voldoende financiële middelen met name voor de ondersteuning van GOT's moeten worden uitgetrokken.
- Voordat CV's worden georganiseerd, moeten eerst zorgvuldig de noodzaak ervan en de te verwezenlijken doelstellingen worden besproken, bijvoorbeeld bij een niveau 2-bijeenkomst.
- Het is van essentieel belang dat voor en tijdens de coördinatie door Eurojust voldoende informatie wordt uitgewisseld. Zonder informatie en analyse op politieniveau is een nationaal bureau niet in staat om een onderzoek te starten (volgens het Verdrag van Lissabon de derde meest belangrijke taak van Eurojust). Samenwerking met Europol en de integratie van werkprocessen moet daarom de belangrijkste beleidsdoelstelling van Eurojust blijven. Eurojust en Europol moeten blijven streven naar een betere onderlinge samenwerking en aldus elkaars rol en taken aanvullen, en dubbel werk en overlappingsen vermijden
- Tijdens het bezoek heeft Nederland voorgesteld bij het EJM programma's van trojkavoorzitterschappen of soortgelijke planningsinstrumenten in te voeren, om te zorgen voor planning en samenhang tussen de voorzitterschappen.
- Het is wenselijk de werkzaamheden van het EJM en Eurojust verder te integreren, in die zin dat de samenwerking tussen beide instanties moet worden verbeterd door bijvoorbeeld persoonlijke contacten tussen personen die werkzaam zijn bij het EJM en Eurojust te bevorderen, onder meer bij de CP's, en door kortere communicatielijnen met de nationale autoriteiten.

9.3. Ervaring met het evaluatieproces wat betreft de besproken aangelegenheden

- Volgens Nederland mag niet uit het oog worden verloren dat de daadwerkelijke implementering van EU-wetgeving op dit gebied vele jaren in beslag zal nemen. Er moet daarom voldoende tijd worden uitgetrokken om eigen praktische ervaringen verder te ontwikkelen en tot tastbare resultaten te komen. De resultaten van Eurojust zijn aanzienlijk, maar zijn door het verborgen en enigszins introvert karakter van de organisatie niet altijd gemakkelijk zichtbaar voor beroepsbeoefenaars die niet rechtstreeks betrokken zijn.
- Bovendien moet nieuwe wetgeving op dit gebied per definitie worden opgesteld in nauwe samenwerking met beroepsbeoefenaars van de lidstaten; actieve officieren van justitie en (met het onderzoek belaste) rechters zouden bijvoorbeeld in een vroege fase uit de wetgeving de artikelen kunnen filteren die niet daadwerkelijk tot integratie en nauwere samenwerking tussen nationale autoriteiten zullen bijdragen.
- Tot slot moet met nieuwe wetgeving betreffende Eurojust worden gestreefd naar een onderlinge afstemming van de rol die Eurojust en Europol vervullen, moet hun onderlinge samenwerking worden versterkt en moet ervoor worden gezorgd dat hun taken elkaar zo weinig mogelijk overlappen.

9.4. Algemene opmerking van de deskundigen

Nederland heeft als gastland van Eurojust een bijzondere band met de eenheid. In vergelijking met andere lidstaten maakt een en ander het voor de Nederlandse justitiële en politieke autoriteiten gemakkelijker om met Eurojust samen te werken, mede omdat er vaker en zonder extra kosten kan worden samengekomen. Het behoort tot het beleid van de Nederlandse autoriteiten om op passende wijze van Eurojust gebruik te maken, en uit de statistieken blijkt dat dit ook in de praktijk het geval is. Tijdens de evaluatie was de algemene houding van de beroepsbeoefenaars zeer positief, zowel wat de samenwerking met Eurojust als die met het Europees Justitieel Netwerk betrof.

De grote politiehervorming in Nederland zal ongetwijfeld ook gevolgen hebben voor de samenwerking met Eurojust (en Europol), maar dit kan de samenwerking alleen maar efficiënter en sterker maken.

Het hervormen van de organisatie van de IRC's en met name van hun aantal, wordt op dit moment besproken. Die hervorming dient aan te sluiten bij de tien regionale politie-eenheden die in januari 2013 zijn ingesteld, en moet ertoe leiden dat meer zaken kunnen worden behandeld. Daarnaast ligt een ander voorstel op tafel betreffende de noodzaak om IRC's zodanige bevoegdheden te verlenen dat zij 80% van de verzoeken kunnen laten uitvoeren door politie-capaciteit van de tien regionale eenheden en de landelijke eenheid. De resterende 20% zal worden voorgelegd aan de zogenaamde evaluatiecomités en stuurgroepen. De hervorming zal ongetwijfeld ook de uitvoering van de wederzijdse rechtshulp in Nederland versterken.

De deskundigen hebben de algemene indruk dat Nederland op het juiste spoor zit in zijn samenwerking met Eurojust en het Europees Justitieel Netwerk en dat de huidige hervormingen, zodra zij geïmplementeerd zijn, de samenwerking verder zullen versterken.

10. AANBEVELINGEN

10.1. Aanbevelingen aan Nederland

Nederland moet:

- ervoor zorgen dat het Nederlandse nationale lid regelmatig in de zetel van Eurojust aanwezig is, teneinde te voldoen aan de verplichtingen uit hoofde van de artikelen 2, lid 2, onder a) en b), van het Eurojust-besluit, waardoor het nationaal lid zonder onderbreking zijn taken kan verrichten, alsmede een doeltreffende oplossing vinden om de huidige situatie te verhelpen en te voorkomen dat iest dergelijks zich in de toekomst nog kan voordoen (zie 3.5);
- bij evaluatiecomités en stuurgroepen propageren dat een verzoek van een nationaal lid van Eurojust voorrang krijgt, om te voorkomen dat een dergelijk verzoek wordt afgewezen om het loutere feit dat het buiten de nationale prioriteiten valt (zie 3.1);
- de verplichtingen krachtens artikel 13 van het Eurojustbesluit implementeren op zodanige wijze dat alle belanghebbenden er daadwerkelijk aan voldoen, waarbij ook rekening wordt gehouden met het feit dat de verplichtingen krachtens artikel 13 de doorgifte van persoonsgegevens omvatten (zie 3.5 en 4.3);
- zijn autoriteiten ertoe aansporen artikel 13 toe te passen door verdere opleiding te verstrekken en zijn beroepsbeoefenaars bewuster maken met betrekking tot de gestructureerde doorgifte van informatie. Nederland moet overwegen het gebruik van het Eurojust-model verplicht te stellen (zie 4.1 en 4.3);
- meer vaart zetten achter de uitvoering van het ENCS in het nationale systeem overeenkomstig artikel 12 van het Eurojust-besluit (zie 3.5);
- de ENCS-leden zo aansluiten op het nationale deel van het casemanagementsysteem (CMS) overeenkomstig artikel 12, lid 6, van het Eurojust-besluit (zie 3.5);
- zijn beroepsbeoefenaars instructies of praktische en eenvoudige richtsnoeren geven met betrekking tot wanneer een zaak naar Eurojust of het EJM moet worden verwezen (zie 5.8), en het ENCS aanmoedigen om nader te bepalen wanneer een specifieke zaak met de bijstand van het EJM of Eurojust moet worden behandeld en om bij het bepalen daarvan ondersteuning te bieden (zie 5.8 en 6.4);
- doorgaan met de bevordering van het OCC-systeem bij de bevoegde nationale autoriteiten (zie 5.8).

10.2. Aanbevelingen aan de Europese Unie, haar instellingen en agentschappen/bureaus, en aan andere lidstaten

- De Europese Commissie moet ervoor zorgen dat de financiering van het EPOC-project wordt voortgezet via Eurojust, hetzij via haar reguliere begroting, hetzij via de financieringsprogramma's van de Unie, zodat dit project verder kan worden ontwikkeld (zie 4.3). De Europese Commissie moet ervoor zorgen dat de financiering van GOT's in de toekomst kan worden beheerd via Eurojust, op dezelfde manier als voorheen (die zeer succesvol is gebleken) of via de reguliere begroting van Eurojust (zie 7.4).
- Aangezien in de meeste lidstaten het besluit tot oprichting van een GOT wordt genomen door de justitiële autoriteiten (officieren van justitie of rechters-commissarissen), moet Eurojust worden beschouwd als het passende orgaan om financiële middelen voor GOT's te verstrekken (zie 7.4).
- Alle lidstaten moeten ervoor zorgen dat zij alle nodige informatie als bedoeld in artikel 13 verstrekken, bij voorkeur door gebruik te maken van het door Eurojust opgestelde model. Zij moeten dit punt ook onder de aandacht van de beroepsbeoefenaars brengen en de juiste toepassing van artikel 13 aanmoedigen door instructies en praktische richtsnoeren uit te vaardigen en opleiding te verstrekken (zie 4.3).
- Alle lidstaten moeten, zoals Nederland, overwegen of het lidmaatschap van het ENCS kan worden uitgebreid tot belangrijke stakeholders op hoog niveau die zich met zware of georganiseerde criminaliteit bezighouden (zie 3.5).
- De lidstaten moeten het OCC-systeem bij hun bevoegde autoriteiten onder de aandacht brengen en promoten en overwegen of de OCC-dienst kan worden toevertrouwd aan hun nationale bureau (zie 5.8).
- De lidstaten moeten, zoals Nederland, ten minste één lid van het nationale bureau aanwijzen als contactpunt voor het EJM (zie 5.8).
- Alle lidstaten worden aangemoedigd instructies of richtsnoeren uit te vaardigen met betrekking tot de vraag wanneer een zaak naar het EJM of Eurojust moet worden verwezen. Dit zou bij voorkeur moeten gebeuren in nauwe samenwerking met het EJM en Eurojust (zie 5.8).

- Alle lidstaten moeten trachten gegevens en statistieken te verzamelen over het aantal en het soort zaken dat de EJM-contactpunten behandelen, teneinde een beter inzicht te krijgen in de werklust, en zij moeten de nodige maatregelen nemen wanneer de capaciteit van deze contactpunten moet worden versterkt (zie 5.8).
- Het LURIS-systeem voor het volgen van inkomende en uitgaande verzoeken voor wederzijdse rechtshulp is een nuttig en eengemaakt systeem. De lidstaten wordt aanbevolen dit systeem te bestuderen en de implementatie van soortgelijke systemen in hun eigen procedures in overweging te nemen (zie 3.1).
- De organisaties van IRC's en LIRC's hangt nauw samen met de werkzaamheden van LURIS. Dit lijkt een interessant model te zijn waarin politie en officieren van justitie samenwerken, althans voor de lidstaten die ook zoveel verzoeken te verwerken krijgen als Nederland. Het moet dan ook verder worden bestudeerd, rekening houdend met de verplichtingen binnen een moderne justitiële samenwerking voor rechtstreeks contact tussen justitiële autoriteiten (zie 3.1).
- Het door het NB bij Eurojust opgezette "Roadshow"-programma is een goede praktijk en kan aan alle lidstaten worden aanbevolen (zie 8.3).

10.3. Aanbevelingen aan Eurojust/ het EJM

- Eurojust moet bij beroepsbeoefenaars de meerwaarde promoten van informatie die door de lidstaten krachtens artikel 13 aan Eurojust wordt doorgegeven. Zij moet met name informatie verstrekken over het werk van de eenheid Zaakanalyse en het potentieel daarvan (zie 4.3).
- Eurojust moet het model voor artikel 13 vereenvoudigen en het gebruiksvriendelijker makenteneinde de noodzakelijke uitwisseling van informatie te verbeteren. Eurojust moet ook voorzien in eenvoudige middelen om informatie in voorkomend geval te actualiseren (zie 4.3).
- Eurojust moet het gebruik van de OCC-dienst bij beroepsbeoefenaars blijven promoten en tevens het positieve effect ervan voor operationele werkzaamheden voor het voetlicht brengen. Een manier om dat te doen zou erin bestaan de via het OCC behandelde zaken te analyseren en de redenen na te gaan waarom het OCC in een bepaalde zaak moest worden gebruikt (zie 5.8).

- Eurojust wordt aangemoedigd om verder na te gaan hoe kennisgevingen betreffende het in acht nemen van termijnen bij Europese aanhoudingsbevelen van de lidstaten (cf. artikel 17 van het besluit inzake het Europees aanhoudingsbevel) op een meer gestructureerde en doeltreffende wijze kunnen worden behandeld.
- Eurojust moet het gebruik van coördinatiecentra voor actiedagen verder bevorderen, mede in samenwerking met Europol (zie 5.8).
- Eurojust moet via het EJM-secretariaat de lidstaten aansporen tot het verzamelen van gegevens en statistieken betreffende het aantal en het soort zaken dat de EJM-contactpunten behandelen, teneinde inzicht te krijgen in hun potentieel en de nodige maatregelen te treffen wanneer hun capaciteit moet worden versterkt. Het EJM moet het verzamelen van zijn statistieken trachten te vergemakkelijken en zijn statistieken verfijnen zodat het gebruik van het netwerk door de lidstaten gemakkelijker kan worden nagegaan (zie 5.8).
- Eurojust moet, in samenwerking met het EJM, op nationaal niveau uitgevaardigde richtsnoeren over de verwijzing van zaken naar Eurojust of het EJM verspreiden, en de aanneming van dergelijke richtsnoeren op nationaal niveau ondersteunen en aanmoedigen. Op korte/middellange termijn moeten Eurojust en het EJM gezamenlijk dergelijke richtsnoeren verstrekken aan alle lidstaten, op basis van de ervaringen van de lidstaten (zie 6.4).
- Het EJM moet een beroep doen op programma's van trojkavoorzitterschappen of soortgelijke planningsinstrumenten om te zorgen voor planning en samenhang tussen de voorzitterschappen (9.2).
- Het voorzitterschap moet (met de hulp van Eurojust via het EJM-secretariaat) erop toezien dat de lidstaten voldoen aan de vereisten bij het aanwijzen van contactpunten, en toezicht houden op de regelmatige en correcte actualisering van de lijst van contactpunten.
- Het voorzitterschap moet (met de hulp van Eurojust via het EJM-secretariaat) de taken en verantwoordelijkheden verduidelijken die de lidstaten hebben bij het actualiseren van gegevens die via het EJM beschikbaar worden gesteld, en het moet actualisering door de lidstaten nauwlettend monitoren, meer bepaald wat betreft Atlas.

ANNEX A: PROGRAMME FOR THE ON-SITE VISIT AND PERSONS INTERVIEWED/MET

Monday 18 March 2013

- 17.00: Arrival group of experts in The Hague
17.30: Welcome drink offered to the delegation by Ministry of Security and Justice
19.00: Meeting of the delegation

Tuesday 19 March 2013 – Programme in The Hague at the Ministry of Security and Justice, room Hugo de Grootzaal, N.08.01

- 09:00 – 09:30: departure from the Mercure hotel (to the Ministry of Security and Justice, Turfmarkt 147) on foot
09:30 – 10:00: coffee and welcome by Arie IJzerman, deputy director-general for the administration of justice and law enforcement
10:00 – 11:00: introduction to the Dutch criminal justice system - general outline of the organisation of police, public prosecution service, involved Ministries and the judicial system (Paul van Voorst)
11:00 – 12:30: implementing legislation in relation to the 2008 Eurojust Decision (Luut Mol Lous, Nicholas Franssen)
12:30 – 14:00: lunch at the Ministry of Security and Justice
14:00 – 15:00: the role of the international legal assistance centres (IRCs) in relation to MLA (Teun van Noord, Lisette Vos)
15:00 – 16:00: Office for International Legal Assistance in Criminal Matters (Thieu Coffeng)
16:00 – 16.30: EPOC IV project and the Netherlands (Teun van Noord)
16:30 – 17:30: LCGO/Europol/JITs (Gerda Oosterveld, Gerco Renkers)
17:30 – 18:00: end of this day's programme

Wednesday 20 March 2013 – Programme in Zoetermeer and The Hague (Police/LIRC and Eurojust)

09:00 – 09:30: delegation is driven from the Mercure hotel to LIRC Zoetermeer
09:30 – 10:00: coffee and welcome by Theo van der Plas / John Tamerus
10:00 – 10:30: BOOM (Diana Muller)
10:45 – 11:45: fight against THB/Expert Centre Human Trafficking (EMM) (Warner ten Kate)
12:00 – 12:30: delegation is driven from Zoetermeer to Eurojust
12:30 – 13:30: lunch at Eurojust
13:30 – 14:30: EJM (Teun van Noord, Jolien Kuitert, Martin Keus, Lisette Vos, Nanette van Ditzhuijzen, Malika El Mansouri)
14:45 – 15:30: visit to the Dutch Desk at Eurojust
15:30 – 16:15: EMPACT (Petra Bakker)
16:30 – 18:00: drive to and visit of museum ‘Beelden aan zee’
18:00 – 19:00: walk over the Scheveningen boulevard or beach to restaurant ‘Le Bon Mangeur’
19:00 – 21:30: dinner offered by the Ministry of Security and Justice (Theo Hofstee, Lisette Vos, Jolien Kuitert, Daniëlle Deli, Steven Sutton, Nicholas Franssen)

Thursday 21 March 2013 – Programme in Rotterdam at the National Public Prosecutor’s Office and IRC

09:00 – 10:00: delegation is driven from the Mercure hotel to the National Public Prosecutor’s Office in Rotterdam
10:00 – 11:00: Coffee and welcome plus presentation on NPO, ENCS, Article 13 (Evert Harderwijk, MT of the NPO)
11:00 – 12:00: presentation on specific themes: high tech crime (Lodewijk van Zwieten, TBC)
12:00 – 13:30: lunch offered by the NPO at hotel New York
13.30 – 14:00: departure for IRC Rotterdam
14.00 – 15.30: visit to IRC Rotterdam (Annelies Hoekstra, Arie Vermeij)
15:30 – 16:00: departure to General Procurator’s Office in The Hague (Daniëlle Deli, Annelies Hoekstra)
16:00 – 17:30: final session, including closure of visit by PG Annemarie Penn – Te Strake and debriefing of the delegation if needed (Annelies Hoekstra, Daniëlle Deli, Petra Bakker, Jolien Kuitert, Teun van Noord, Nicholas Franssen, Steven Sutton)

ANNEX B: LIST OF PARTICIPANTS

Dutch Respondents			
Name	First Name	Function	Organisation
Teeven	Fred	State Secretary of Security and Justice	Ministry of Security and Justice
Coffeng	Thieu	Acting Director of Legal and Operational Affairs Department/Head of AIRS	Office for International Legal Assistance in Criminal Matters (Security and Justice)
Deli	Daniëlle	Adviser	Procurator General's Office (International Affairs section)
El Mansouri	Malika	Public Prosecutor	Public Prosecution Service/IRC Amsterdam
Franssen	Nicholas	Counsellor	Law Enforcement Department (Security and Justice)
Harderwijk	Evert	Public Prosecutor	MT of the National Public Prosecutor's Office/NPO (<i>Landelijk Parket</i>)
Havik	Eelco	Examining Judge	Court of Rotterdam
Hermans	Koen	Prosecutor	Dutch Desk at Eurojust
Hoekstra	Annelies	Public Prosecutor	Public Prosecution Service/IRC Rotterdam
Hofstee	Theo	Chief Public Prosecutor	Public Prosecution Service Amsterdam
IJerman	Arie	Deputy director-general	DG for the Administration of Justice and Law Enforcement (Security and Justice)
Kuitert	Jolien	Acting National Member for the Netherlands at Eurojust	Public Prosecution Service/Dutch Desk at Eurojust
Kunz	Alex	Co-ordinator/liaison officer	Police Rotterdam-Rijnmond/IRC Rotterdam
Mol Lous	Luut	Counsellor	Directorate for Legislation and Legal Affairs (Security and Justice)
Muller	Diana	International criminal law adviser	Public Prosecution Service/Criminal Assets Deprivation Bureau (<i>BOOM</i>)
Oosterveld	Gerda	Public Prosecutor	Public Prosecution Service/NPO
Penn-Te Strake	Annemarie	Prosecutor-General	Board of Procurators General
Renkers	Gerco	Chief Inspector	National Police/National Coordination Point for Cross-Border Observation (<i>LCGO</i>)
Sutton	Steven	Junior Policy Officer	Law Enforcement Department (Security and Justice)

RESTREINT UE/EU RESTRICTED

Tamerus	John	Head International Affairs Unit	National Police
Ten Kate	Warner	National Coordinating Public Prosecutor Human Trafficking	Public Prosecution Service/NPO
Tillart	Henri	Prosecutor	Dutch Desk at Eurojust
Van der Plas	Theo	Head of the National Information Organization	National Police (National Information Organization)
Van Ditzhuijzen	Nanette	Public Prosecutor	Public Prosecution Service/IRC Amsterdam
Van Noord	Teun	National Coordinating Public Prosecutor for the IRCs	Public Prosecution Service/NPO
Van Voorst	Paul	Counsellor	Law Enforcement Department (Security and Justice)
Van Zwieten	Lodewijk	National Coordinating Public Prosecutor for Cybercrime	Public Prosecution Service/NPO
Vermeij	Arie	Head IRC Rotterdam	Police Rotterdam-Rijnmond/IRC Rotterdam
Vos	Lisette	Public Prosecutor	Public Prosecution Service/NPO
Warmerdam	Tea	Assistant to the National Member for The Netherlands	Dutch Desk at Eurojust

RESTREINT UE/EU RESTRICTED**ANNEX C: LIST OF ABBREVIATIONS/GLOSSARY OF TERMS**

ACRONYM ABBREVIATION TERM	ACRONYM IN THE ORIGINAL LANGUAGE	ENGLISH TRANSLATION/EXPLANATION
ARO	-/-	Asset Recovery Office
CCP	-/-	Criminal Code of Procedure
CMS	-/-	Case Management System
DD	-/-	Dutch Desk
EAW	-/-	European Arrest Warrant
EJN	-/-	European Judicial Network
EMPACT	-/-	European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats
ENCS	-/-	Eurojust National Coordination System
EPOC	-/-	European Pool Against Organised Crime
EU	-/-	European Union
GENVAL	-/-	Working Party on General Affairs, including Evaluations
IRC	-/-	International Legal Assistance Centre
JIT	-/-	Joint Investigation Teams
LURIS	-/-	National Database for MLA
LIRC	-/-	National Legal Assistance Centre
MLA	-/-	Mutual Legal Assistance
NC(s)	-/-	National Correspondent(s)
NM(s)	-/-	National Member(s)
NPO	-/-	National Public Prosecution Office
OCC	-/-	On call coordination system
PPO		Public Prosecution Office
PPS	-/-	Public Prosecution Service
SOCTA	-/-	Serious and Organised Threat Assessment
THB	-/-	Trafficking in Human Beings